

Nově zrekonstruovaná budova - sídlo Stomatologické kliniky. Foto PhDr. Vladimír Panoušek

DNEŠNÍ SVĚT A SPOLUPRÁCE

Co nám přináší první roky třetího tisíciletí? Mění se svět k lepšímu nebo se naopak situace na naší planetě dále komplikuje? Odpovědět na tyto otázky není zdaleka jednoduché a záleží asi především na úhlu pohledu. Navíc ta hranice tisíciletí je jen symbolická a mluvíme-li o „dnešním“ či „soudobém“ světě, jsou tyto výrazy pouhou neostrou slovní množinou, neboť my vlastně nevíme, kde leží počátek našeho dnešního světa a zda vůbec se nějak podstatně liší od světa předchozích let a desetiletí. A tak se nakonec ukazuje, že bude lepší, když se místo na *stav světa* budeme ptát, co se v průběhu současného vývoje lidské společnosti děje s některými hodnotami, jež po staletí byly jejím základem. Jednou z těchto klíčových hodnot je i *spolupráce*.

Budeme-li sledovat, o čem se dnes nejčastěji v souvislosti s vývojem světa hovoří, zjistíme snadno, že pro *spolupráci* jakoby nezbývalo místo. Mluví a píše se o rychle vzrůstajícím potenciálu lidského poznání a vědění, o obrovském tempu technologického pokroku, jenž činí život člověka pohodlnějším a bohatším. Také se píše o akutním ohrožení života na Zemi, ať už vlivem mýcení deštných pralesů či v důsledku světového terorismu a možné nukleární války. A zhruba stejně často jsou zmiňovány i negativní důsledky globalizace a také dnešní nerovnovážný stav společnosti, kdy v důsledku technologického pokroku dochází k nárůstu nároků na jedince, a spolu s tím ke stále větší kumulaci ekonomické moci v rukou „zdatné“ menšiny a k prohlubování rozdílů mezi těmi, kteří „mohou“, a ostatními, kteří jen rozšiřují řady „osamělého davu“, o kterém kdysi psal David Riesman (*The Lonely Crowd: A Study of the Changing American Character*,

SLOVA

K ZAMYŠLENÍ

„Člověk kráčeující po ulici města se každodenně potkává s tisíci lidmi, které nikdy předtím nepotkal - s »cizinci«, v moderním smyslu tohoto slova. Nebo člověk procházející se méně přeplněnými elegantními ulicemi, nečinně zkoumající kolemjdoucí a rozmanitost výrobků ve výkladních skříních obchodů - to je Baudelairův »flâneur«. Kdo by mohl popřít, že i tyto zkušenosti jsou integrální součástí modernity? A tak svět »tam venku« - svět, který místo obeznámenosti s domovem a nejbližším okolím nabývá rysů neurčitěho časoprostoru - není vůbec čistě neosobním světem. Naopak, intimní vztahy mohou být udržovány na dálku (pravidelný a stálý kontakt můžeme udržovat s jinými jedinci, kteří se nacházejí v libovolném bodě zemského povrchu - stejně dobře ve vzduchu jako pod zemí) a osobní pouta jsou neustále podněcována ostatními lidmi, které člověk dříve neznal. Žijeme v „zaldněném“ světě, který nesestává pouze z anonymních prázdných tváří, což je způsobeno začleňováním abstraktních systémů do našich činností.

Ve vztazích intimity moderního typu je důvěra vždy ambivalentní a možnost zhoršení vztahů je více méně stále přítomna. Osobní pouta mohou být přetřhána a pouta intimity se opět promění v neosobní kontakty - v situaci zhrzené lásky se intimní náhle stane opět cizím. V požadavku »otevření se« druhým, které nyní vztahy osobní důvěry předpokládají - imperativ nic druhým neskrývat - se mísí ujišťování s hlubokou úzkostí. Osobní důvěra vyžaduje určitou míru sebeporozumění a sebevyjádření, což je samo o sobě nutně zdrojem psychického napětí. Vzájemné sebeotevírání je totiž kombinováno s potřebou recipacity a podpory; tyto potřeby jsou však obvykle neslučitelné.“

Úryvek z knihy Anthony Giddense „Důsledky modernity“. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. 195 s. (s. 128).

1950). Velmi frekventované jsou dnes také zprávy o těch, kteří se tak či onak brání vyhoštění „za humna“ každodenního dění z důvodu jejich menších schopností, o protestujících odpůrcích globalizace, neonacistech a anarchistech či mladých lidech utíkajících se do chimérického světa psychotropních látek.

Je samozřejmé, že moderní automobil, letadlo nebo počítač jediný člověk či jedna jediná dílna nevyrobí, že na jejich vzniku se musí podílet řada podniků a tisíce či desetitisíce pracovníků. Ale to není případ té spolupráce, kterou máme na mysli, spolupráce, ke které se dobrovolně a s tvůrčím zápallem sejdou lidé, aby společně uskutečnili novou myšlenku či vytvořili nové dílo.

A přece i v dnešním světě k té spolupráci, která vyvěrá z přirozené lidské potřeby společného tvoření, dochází. Ale pravdu asi má Anthony Giddens (*Třetí cesta - Obnova sociální demokracie*, 2001), když říká, že nová generace, ač „učí širšímu okruhu morálních otázek citlivější, než generace předchozí, příliš neuznává hodnoty vztahující se k tradici a ani nepřijímá tradiční formy autority upravující životní styl“. Prioritními hodnotami a současně i příležitostmi ke kooperativním aktivitám se proto, podle Giddense, mnohým příslušníkům nové generace stávají například ekologie, lidská práva či osobní svoboda. V podstatě jde v těchto případech spíše o přihlášení se k oněm „abstraktním systémům“, které se podle A. Giddense stále více začleňují do našeho života (*Důsledky modernity*, 1998), než o přihlášení se k autoritě konkrétních živých lidí. Lze to přitom dost dobře - zejména u mladých lidí - pochopit, neboť nechuť člověka k pevnému zavázání se tváří v tvář druhému člověku, je ve věku dospívání a mladé dospělosti fyziologická. Jenomže ty „abstraktní systémy“ nemívají obvykle schopnost organizovat spolupráci tak, jak to dokáží lidé. Velký problém se zdá být i v tom, že podmínky života v dnešním konzumním a individualismu podporujícím světě přispívají k tomu, že ontogeneticky podmíněná potřeba mladého člověka nijak se okolnímu světu nezavazovat může u některých jedinců konvertovat do celoživotního postoje.

A jak to se spoluprací vypadá ve sféře vědy? Situaci v základním výzkumu, konkrétně ve fyzice, před časem ve své inaugurační přednášce „Fyzika ve 20. století“ velmi srozumitelně přiblížil rektor Univerzity Karlovy prof. Ivan Wilhelm (*Scan*, 2000, roč. 10, č. 2). Povaha úkolů, které museli fyzici již koncem první poloviny 20. století řešit, si vyžádala zapojení států, které měly pragmatický zájem o výsledky bádání a které jediné také mohly pro toto bádání vytvářet potřebné materiální předpoklady. Nezbytné však bylo i organizování rozsáhlých vědeckých týmů a účelné spolupráce. Profesor Wilhelm také připomněl, že požadavky jedné disciplíny ve fyzikální vědě se stávají zdrojem inspirací pro disciplíny další: „Úspěšnost stavby obřích urychlovačů závisí na vyřešení souvisejících problémů fyziky - extrémní čistoty prostředí a ultravysokého vakua, fyzikálních vlastností rozhraní a tenkých vrstev na povrchích...“ atd. I v tomto směru tedy vznikají podmínky pro věcnou spolupráci.

Poněkud jiná je situace v aplikované vědě. V oblasti technického výzkumu se jako neefektivnější ukazuje spolupráce v rámci podnikového řízení. V medicíně je možnost spolupráce ve výzkumné činnosti komplikována řadou objektivních faktorů, mimo jiné grantovým systémem a v případě klinických oborů i nezbytností respektovat odborné zaměření vlastního pracoviště a jím reálně uskutečňovanou léčebně preventivní činnost. Možná to zní kacířsky, ale grantový systém skutečně směřuje spíše k soutěžení než ke spolupráci. Rozhodně tento systém nepřispívá k integraci dosud značně rozdrobených výzkumných aktivit. O to více je pak třeba si vážit těch, kteří i v podmínkách grantové politiky dokáží nalézt cestu k tvůrčí vědecké spolupráci dvou či více pracovišť.

Ve zdravotnických zařízeních, potažmo v nemocnicích, existuje vedle výzkumné činnosti i další, velmi rozsáhlý prostor pro spolupráci, a to jednak v samotné léčebně preventivní péči, kterou lze vždy zlepšovat, jednak ve vytváření technických a organizačních podmínek pro její zdokonalení. Ale v tom druhém případě se už otázka spolupráce obvykle netýká jenom lékařů a vědeckých pracovníků, ale také všech dalších zaměstnanců pracoviště, včetně zdravotních sester, laborantů, sanitářů a pomocného personálu a v neposlední řadě i pracovníků správního a provozně-technického aparátu nemocnice. Situace v tomto směru bude asi v různých zdravotnických zařízeních značně rozdílná, ale příčinou toho budou vždy především lidé a teprve na druhém místě konkrétní ekonomické a technické podmínky.

PhDr. Vladimír Panoušek

O potřebě nastolit vztah právní rovnosti mezi lékařem a nemocným psal u nás již před listopadem 1989 klasik našeho medicínského práva JUDr. Jaromír Štěpán. Bohužel jeho knihu „Právo a moderní lékařství“ (1989) asi mnoho lékařů nečetlo (je ve fondu Lékařské knihovny, deponovaná na Psychiatrické klinice, a zatím si ji vypůjčilo jen několik málo čtenářů). Je to škoda, neboť JUDr. Štěpán se v této knize nevyhýbal ani otázkám z pomezí práva a etiky. Z nejedné jeho myšlenky je patrné, že, byť prvořadě právník, neponechával stranou ani filosofický pohled na právo, které je vždy jen vyjádřením morálních očekávání historicky konkrétní společnosti.

Právo a etika jsou v lékařství úzce spjaty a případů, kdy naplnění právní normy je nesnadné až nemožné, je v této oblasti mnoho. Za příklad si můžeme vzít třeba tzv. „informovaný souhlas“. Nebude nadsázkou, řeknu-li, že v některých případech dnes ani absolvent lékařské fakulty není s to vyslovit ve sféře jiného medicínského oboru skutečně „informovaný“, tj. plně zasvěcený souhlas. A tady pak musí být nenaplnění práva alespoň morálně kompenzováno. Nelze-li uplatnit právní rovnost, měla by tato být zastoupena alespoň projevem lidské rovnosti.

Někteří právníci by asi s mými myšlenkami příliš nesouhlasili. Ale těm bych mohl nabídnout jistou analogii: má-li soudní znalec v přípravném řízení zodpovědět otázku, jaká byla motivace obviněného ke spáchání trestného činu, tak musí vycházet z předpokladu, že dotyčný ten trestný čin opravdu spáchal a pokud jde o presumpci nevinu, může ji vyjádřit pouze lidsky respektujícím vztahem k obviněnému. Ale to už trochu odbočuji. To, o co mi prvořadě jde, je připomenout myšlenku, která na podzim roku 1990 zazněla v Hradci Králové na sympoziu „Štěpánovy dny“: pořádat setkání lékařů, právníků a představitelů managementů zdravotnických zařízení pravidelně, byť třeba jako bienále. Problémy práva a etiky dnes nezůstávají v lékařství nepovšimnuty, ale jsou povětšinou předmětem zájmu jen úzké skupiny odborníků, participujících na práci etických komisí.

Luděk Ledříček

Medaile / Ludvík Vašina, 1988

„Lékařství teprve tehdy bude ve všech svých částech dokonalé, až začne zpevňovat křehkost lidského organismu, předcházet nákazám, bránit nemocem, a až bude vykonávat tyto úkoly tak, aby lidský život, dobře byv počat, byl šťastně a skvěle ve všech svých údobích, u každého jednotlivce, prodloužen k přirozenému konci. Zachování fyzického zdraví národa je třeba učinit v lékařství zájmem obecným, aby mohlo být dosaženo to, oč by marně usilovaly snahy jednotlivců.“

JAN EVANGELISTA PURKYNĚ

Budova Stomatologické kliniky slavnostně otevřena

Dne 1. března 2002 byla v areálu královéhradecké Fakultní nemocnice slavnostně otevřena budova, v níž po dlouhých padesáti šesti letech své existence našla důstojné sídlo Stomatologická klinika, jedno z významných pracovišť Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradec Králové. Od svého založení v listopadu roku 1945 se Stomatologická klinika nesčetněkrát stěhovala a i když se postupně neustále rozrůstala, vlastní budovu stále neměla. A tak i v době, kdy se díky mimořádnému úsilí zakladatele a dlouholetého přednosty kliniky prof. MUDr. Leona Sazamy, DrSc., a jeho spolupracovníků podařilo v hostitelském pavilonu Porodnické a gynekologické kliniky vytvořit solidní a klinickým úkolům odpovídající pracoviště, řada oddělení kliniky a také jejích výukových zařízení stále sídlila na různých místech nemocnice. Že to práci lékařů a učitelů kliniky neulehčovalo, není asi třeba zdůrazňovat.

Dnešní nové sídlo Stomatologické kliniky se nachází v „historické“ části areálu Fakultní nemocnice. Jde o zrekonstruovanou bývalou hospodářskou budovu na někdejším centrálním náměstí nemocnice. Slovo „rekonstrukce“ se ovšem v tomto případě nezdá být zrovna nejpřiléhavější, protože ve skutečnosti šlo spíše o novou stavbu uprostřed stávajících obvodových zdí. Ale k tomu se ještě vrátíme, neboť i o technické a ekonomické stránce akce se při slavnostním otevření budovy hovořilo.

Slavnostní otevírání nově zbudovaných či náročně zrekonstruovaných pracovišť ve Fakultní nemocnici Hradec Králové se v posledních letech stalo téměř obligatorním každoročním zpestřením běžného pracovního života. Připomeňme si alespoň některé z nejvýznamnějších akcí: dokončení výstavby pavilonu č. 22, kde našly sídlo Ústav klinické biochemie a diagnostiky, Oddělení klinické hematologie a Oddělení lékařské genetiky (1994), výstavba budovy Rehabilitační kliniky (1994), otevření první části Léčebny návykových nemocí v Nechanicích (1996), otevření onkologického a hematologického pavilonu prof. Jana Bašteckého (1997), dokončení rekonstrukce budovy Dětské kliniky (1998), zrekonstruování operačních sálů Ortopedické kliniky (1999), otevření nové budovy Nemocniční lékárny (2000), otevření nového Dialyzačního střediska (2001). A přece

Zleva: ředitel FN doc. Leoš Heger, ministr zdravotnictví prof. Bohumil Fišer, poslankyně PČR Ing. Hana Orgoníková, primátor města Hradec Králové Ing. Oldřich Vlasák. Foto Lubomír Buben

to poslední slavnostní setkání při otevření Stomatologické kliniky bylo trochu mimořádné. Především tím, že tentokrát Fakultní nemocnice mezi četnými vzácnými hosty přivítala i ministra zdravotnictví profesora Bohumila Fišera. Krásné ale bylo i to, že kromě paní docentky MUDr. Věry Hubkové, CSc., přednostky Stomatologické kliniky, se slavnosti zúčastnili i dva emeritní přednostové kliniky - již zmíněný zakladatel prof. MUDr. Leon Sazama, DrSc., a první „porevoluční“ přednosta kliniky doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc.

Nelehkého úkolu přivítat všechny hosty slavnosti se ujal ředitel Fakultní nemocnice doc. MUDr. Leoš Heger, CSc.: „*Dozvolte mi, abych ze všech vzácných hostů, kterých je Vás tu nebývale velké množství a kterých si všech velmi vážíme, přivítal - výlučně z důvodů časového omezení - jmenovitě pouze pana ministra zdravotnictví prof. MUDr. Bohumila Fišera, který je v naší nemocnici poprvé. Dále potom vítám pana hejtmana Královéhradeckého kraje Ing. Pavla Bradíka, pana primátora města Hradec Králové Ing. Oldřicha Vlasáka, pana přednostu okresního úřadu Mgr. Ladislava Košťála, pana senátora doc. MUDr. Karla Bartáka, poslankyni Parlamentu ČR paní Ing. Hanu Orgoníkovou a pana poslance Ing. Jiřího Patočku. Dále vítám biskupa královéhradecké diecéze Jeho Excelenci Mons. Dominika Duku, pana prezidenta České stomatologické komory MUDr. Jiřího Pekárka, ředitele blízké velké krajské nemocnice Pardubice pana MUDr. Jana Feřteka a téměř domácího hosta pana děkana Lékařské fakulty prof. MUDr. Ivo Šteinera, protože z našich všech klinik má Stomatologická klinika jednoduše nejvyšší proporci výuky. Dále vítám všechny členy doprovodu jmenovaných osobností, ředitele dalších významných institucí a úřadů, významné hodnostáře vysokých škol a fakult, zástupce zdravotních pojišťoven, ředitele nemocnic a dalších zdravotnických zařízení, přednosty stomatologických klinik z Fakultních nemocnic, privátní stomatology, členy naší dozorcí rady, sponzory nemocnice, významné vedoucí pracovníky naší nemocnice a pracovníky Stomatologické kliniky, kteří tuto stavbu dostávají do používání a budou se starat o to, aby sloužila těm hlavním aktérům našeho činění, tj. pacientům. Jmenovitě dále vítám zástupce dodavatele stavby pana Ludka Kostku, generálního ředitele firmy Geosan, která mj. sponzoruje*

Ministr zdravotnictví prof. Bohumil Fišer a prezident České stomatologické komory MUDr. Jiří Pekárek společně symbolicky otevřeli pavilon Stomatologické kliniky. Foto Lubomír Buben

dnešní oslavu, všechny subdodavatele stavebních prací, dodavatele zdravotnické techniky a dodavatele nábytku a další spolupracovníky. Vítám i zástupce médií a ještě jednou Vás všechny, kteří jste příznivci naší nemocnice a přišli jste se podívat na to, co jsme zde soustředěným úsilím s pomocí řady z Vás vytvořili.“

Dále docent Heger stručně promluvil o rozsáhlé investiční výstavbě v nemocnici. Zmínil se též o aktivním přístupu pracovníků Stomatologické kliniky a obrátil se přitom k vzácnému hostu - nestorovi české stomatologie, zakladateli královéhradecké kliniky: „Dovolím si speciálně přivítat muže nadmíru významného, prvního přednostu kliniky a nedávno jubilujícího devadesátníka, stále velmi vitálního prof. MUDr. Leona Sazamu, DrSc., jehož jméno po zásluze ponese posluchárna v této budově. Vítejte, pane profesore, a vězte, že jste vychoval několik generací svých následovníků, jejichž pilná práce, trpělivost, racionalita a ochota akceptovat limitace doby a místa, podpořená vlastní invencí, se postupně materializovala i do tohoto díla..“

Jmenovitě pak docent Heger přivítal i hlavního autora projektu rekonstrukce pana Ing. arch. Jana Hochmana, zástupce projekčního ateliéru Hájek-H1: „Autor mimořádné stavby královéhradeckého sanatoria Sanus se v naší nemocnici již jednou významně podepsal novou budovou ústavní lékárny, která jedinečně provázala prvorepublikovou architekturu staré části areálu s nově vznikající zónou okolo chirurgie a onkologie. Zde na tomto místě dostal příležitost revitalizovat jednu ze starých budov a s výjimečným citem a invencí ukázal, jak jednoduše, levně a elegantně lze proměnit ohyzdný, rozpadající se objekt na moderní, vysoce funkční stavbu, nesoucí prvky moderní architektury a přitom zapadající do dnes již významně historického prostředí starého nemocničního náměstí.“

Poté docent Heger poděkoval těm, kdo se o vybudování pavilonu zasloužili: „Jistě mi odpustíte, že vás z časových důvodů nemohu všechny jmenovat. Poděkuji proto jen těm, kteří stáli v čele celé akce, ale toto mé poděkování symbolicky patří vám všem. Děkuji panu staviteli Miloslavu Hlavovi, stavbyvedoucímu firmy Geosan, který řídil stavbu za dodavatele. Je dokonalým profesionálem a mužem na svém místě. Dále děkuji panu Ing. Jiřímu Bobrovi z investičního odboru FN. Ten stavbu doslova ve dne v noci dozoroval a vysloužil si respekt a uznání i v případech, kdy šlo o velké peníze. A konečně pak chci poděkovat paní docentce MUDr. Věře Hubkové a celému týmu Sto-

Pan profesor Leon Sazama si vyzkoušel „svou“ novou posluchárnu.
Foto MUDr. Kristina Podzimková

matologické kliniky. Iniciativně a s velkým nadšením zajišťovali součinnost v nesčetných detailech, bez kterých by akce nemohla být dokončena. Tito lidé by zde měli mít za to, jak pracovali, zlatou desku. Děkuji samozřejmě i všem poslancům, kteří nás podpořili a všem pracovníkům Ministerstva zdravotnictví ČR, kteří věci napomohli a umožnili tak transformaci peněz daňových poplatníků na dílo, které se jim bohatě v budoucnosti vrátí. A děkuji ještě jednou všem ostatním, bez nichž bychom zde dnes nestáli.“

Svůj projev docent Heger zakončil krátkým zamyšlením: „Žijeme v době, která často popisuje zdravotnictví takovými slovy: Nemocnice jsou tunelovány. Zdravotní pojišťovny jsou tlusté pijavice. Zdravotníci se nemohou zbavit starého myšlení. Pacienti zneužívají systém. A tak dál, a zejména okřídlené, peněz je stále málo. Vše řečené je někdy pravda. Doba je zlá a jak praví klasik, v životě jsou jisté jen dvě věci. Nedostatek zdrojů a smrt. Jiný klasik však říká, že nejlepší pomocnou ruku nalezne člověk na konci své paže. Snad proto zde v hradecké nemocnici málo nařkáme a proto v této nemocnici vytvořili lidé - lékaři, zdravotníci, technici i úředníci to, čemu se nyní módně říká ostrůvek pozitivní deviace. Není to ostatně tak těžké a když už cituji klasiky, použijí i zde tradiční rčení, které prozradí jak jednoduše to lze dělat. Chce to jen pořádně pracovat, nebát se a nekrást. Dobrá nálada a nové investice, jako je tato stavba, potom již přicházejí samy. Přeji proto všem, kteří se budou v této budově léčit, kteří zde budou pracovat a kteří se zde budou učit, aby na ně pozitivní duch, který jsem se pokusil popsat, neustále dýchal, a aby jim krásné architektonické, řemeslné i medicínské dílo připomínalo motto, které bych mu rád dal

Doc. MUDr. Věra Hubková, CSc., přednostka Stomatologické kliniky.
Foto Lubomír Buben

do vínku. Motto, které bychom si měli připomínat místo špatných nálad a stálých zdůvodňování, proč věci nejdou. Je velmi jednoduché a zní: Opakem boření je tvoření.“

Slova se pak ujala doc. MUDr. Věra Hubková, CSc., přednostka Stomatologické kliniky. Uvedla, že ačkoliv po odborné stránce je česká stomatologie v porovnání s ostatním světem na velmi dobré úrovni, zaostává v technické vybavenosti. „Všichni jsme si uvědomovali prohlubující se rozpor mezi tím, co z teoretického hlediska zvládáme bez obtíží, ale v čem v praxi neobstojíme bez odpovídajícího technického zázemí.“

„Když jsme před dvěma roky dostali možnost podílet se na plánování rekonstrukce budovy pro naši kliniku,“ řekla dále docentka Hubková, „pochopili jsme, že se nám dostává obrovské a nikterak samozřejmé příležitosti budovat právě takové pracoviště, které by mohlo být jak pro pacienty, tak pro studenty i pro nás konečně takovou klinikou, které jsme doposud jiným v dobrém záviděli. Pochopili jsme, že se nám dostává i příležitostí životní. Z četných diskusí, inspirací z jiných pracovišť i vlastních názorů, potřeb i daných možností nakonec vzešel návrh, který jsme mohli předložit vedení Fakultní nemocnice a dále pak všem dalším odborníkům, kteří tak mohli posoudit, zda naše nápady a požadavky lze vůbec uvést v život, a kteří projekt posléze připravili. Pochopení všech zúčastněných, vedení nemocnice v čele s panem ředitelem, pracovníků technického i investičního odboru a také projektantů bylo nekonečné, trpělivost pana architekta i všech dodavatelů s námi velká. Finanční zabezpečení, které poskytlo Ministerstvo zdravotnictví a které ještě doplnila naše Fakultní nemocnice, dovolilo vybudovat vskutku moderní kliniku, do které se vešla všechna podle nás nutná oddělení, tedy dentoalveolární chirurgie, dentální implantologie, konzervační a protetické stomatologie, parodontologie, dětské stomatologie a ortodontie. Nové, co jsme dosud na klinice neměli, je samostatné oddělení ústní hygieny s pracovištěm dentálních hygienistek a oddělení orální medicíny, vzniklé z potřeby věnovat zvláštní pozornost pacientům s projevy celkových onemocnění v orofaciální oblasti. Máme též ordinaci pro stomatologickou péči o zaměstnance fakultní nemocnice, kterým chceme do budoucna věnovat mnohem větší pozornost. Podařilo se včlenit i sterilizační jednotku, která vyhovuje zvláštním požadavkům na sterilizaci našich nástrojů. Těšíme se rovněž na instalaci nového rentgenového pracoviště, které svou kvalitou a způsobem počítačového zpracování rentgenové dokumentace bude skutečnou špičkou v oboru. Nová

Potěšení z úspěšného završení rekonstrukce byli i emeritní přednostka kliniky docent Jiří Bittner a odborná lékařka MUDr. Helena Judlová.

Foto MUDr. Kristina Podzimková

posluchárna v této budově bude sloužit nejen pro výuku našich studentů, ale je k dispozici všem, jimž bude její kapacita 58 míst vyhovovat. Ve výukové části kliniky si zvláště zakládáme na výukové protetické laboratoři. Klinika má rovněž svou knihovnu a společnou pracovnu lékařů. Šatny personálu a studentů jsou v suterénu spolu s technickým zázemím.“

Svůj projev uzavřela docentka Hubková poděkováním všem, kteří umožnili vybudování nového pavilonu a kteří se na úspěšné realizaci akce podíleli.

Ing. Petr Steklík, vedoucí Odboru investic Fakultní nemocnice Hradec Králové, seznámil účastníky setkání s technickou stránkou stavby. Rekonstrukce objektu byla zahájena v prosinci roku 2000. Do provozu bude pavilon uveden 4. března 2002. Celou akci, včetně technologického vybavení, se tedy podařilo zvládnout za patnáct měsíců. Rekonstruovaná budova pochází z roku 1927. Byla to původně jen dvoupodlažní hospodářská budova, v roce 1940 byla zvýšena o dvě další podlaží. „Přestože byl před zahájením rekonstrukce budovy proveden statický průzkum,“ uvedl Ing. Steklík, „při vlastní přestavbě se její stav ukázal jako přímo katastrofický. Muselo být strženo přes padesát procent stropů, přezdívány byly nosné zdi a s pomocí speciálních technologií byly vyztuženy železobetonové trámové konstrukce. Projekt pak musel počítat s výrazným odlehčením všech konstrukcí. Přes všechny komplikace, které si vyžádaly větší rozsah prací oproti plánu a znamenaly i zvýšené náklady, se nám však podařilo rekonstrukci zdárně dokončit.“ Dále se Ing. Steklík zmínil i o ekonomické stránce akce: „Investiční náklady na rekonstrukci pavilonu činily 75,310.000,- Kč. Dotace ze státního rozpočtu byla ve výši 62,150.000,- Kč, z vlastních zdrojů Fakultní nemocnice investovala 13,160.000,- Kč. K tomu je ale třeba přičíst i neinvestiční náklady 11,150.000,- Kč, které v plné šíři hradila Fakultní nemocnice. Celkové náklady tak činily 86.500.000,- Kč.“ V závěru svého vystoupení Ing. Steklík mj. připomněl, že při realizaci této akce vznikl velmi efektivní pracovní tým, v němž každý jeho člen se nesporně zasloužil o zdar díla. Byli to nejenom projektant rekonstrukce Ing. arch. Jan Hochman, generální dodavatel stavebních prací firma Geosan Group, a.s. Velim, stavbyvedoucí z této firmy pan Miroslav Hlava, četní subdodavatelé zdravotní techniky a vybavení interiérů a představitelé vedení Stomatologické kliniky, ale i pracovníci Odboru investic Fakultní nemocnice Hradec Králové.

Promluvě prof. Szamzy pozorně naslouchal i autor projektu Ing. arch. Hochman. Foto MUDr. Kristina Podzimková

Auditorium také pozdravili hejtman Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík a primátor města Hradec Králové Ing. Oldřich Vlasák. Za vstřícnost a spolupráci poděkoval pracovníkům Fakultní nemocnice a jmenovitě vedení Stomatologické kliniky generální ředitel firmy Geosan pan Luděk Kostka. Nakonec ke shromážděným hostům krátce promluvil i ministr zdravotnictví prof. Bohumil Fišer. Připustil, že jako ministr je skutečně v Hradci Králové poprvé. Ale příčinou toho prý je především fakt, že představitelé hradecké nemocnice nejezdí do Prahy s tím, že něco nejde. Naopak na ministerstvu říkají druhým: jeďte do Hradce a tam se poradte. Tento neokázalý kompliment řediteli a vedoucím pracovníkům hradecké Fakultní nemocnice ocenili účastníci oslavy upřímným potleskem.

Společným přestřížením pásky symbolicky otevřeli nový pavilon Stomatologické kliniky ministr zdravotnictví prof. Bohumil Fišer a prezident České stomatologické komory MUDr. Jiří Pekárek. Shromáždění hosté se pak po skupinách rozešli po dalších prostorách pavilonu. O tom, že bylo na co se dívat, svědčí fakt, že jak odborníci, tak i laici byli prohlídkou jednotlivých pracovišť kliniky plně zaujati. Upřímný dík náleží pracovníkům Stomatologické kliniky, kteří se na návštěvu hostů

Srdečně se s panem profesorem Szamou pozdravil i pan biskup Mons. Dominik Duka.

Foto MUDr. Kristina Podzimková

dokonale připravili a byli jim vždy a na všech pracovištích kliniky s podrobnými informacemi a zasvěceným vysvětlením k dispozici.

Zaznamenal

PhDr. Vladimír Panoušek

Fakultní ceny mladým autorům za rok 2001

Lékařská fakulta v Hradci Králové uděluje dvě výroční ceny mladým autorům: **Fingerlandovu cenu** za nejlepší publikovanou práci z morfoloogických oborů a **Procházkovu cenu** za nejlepší publikovanou práci z chirurgických oborů.

Fingerlandova cena byla letos udělena již potřetí. Laureátkou se stala **MUDr. Ivana Kholová**, studentka doktorského studijního programu, působící ve Finger-

landově ústavu patologie. Cenu získala za publikaci Composite tumor consisting of dermatofibrosarcoma protuberans and giant cell fibroblastoma associated with intratumoral endometriosis. *Patho-*

logy Research and Practice. 197, 2001 : 263-267.

Jde o popis unikátního případu s dosud nepopsaným kolizním fenoménem recidivujícího nádoru, tvořeného dermatofibrosarkomem a velkobuněčným fibroblastomem a sdruženého s nitronádorovou endometriózou, za použití imunohistochemických reakcí. Práce byla přijata do uvedeného prestižního časopisu s impaktfaktorem jako tzv. Teaching Case.

Cena bude autorce předána po jejím návratu ze studijního pobytu ve Finsku.

Procházkovu cenu, která se uděluje za nejlepší práci z chirurgických oborů a byla letos udělena poprvé, převzal z rukou děkana na začátku veřejného zasedání Vědecké rady dne 19. března 2002 **MUDr. René Vobořil**, student doktorského studijního programu, působící na Chirurgické klinice. Cenu získal za publikaci Die Lage der aortalen Bifurkation beim Menschen und ihre praktische Bedeutung für die Gefäßchirurgie. *Zentralblatt für Chirurgie*. 126, 2001 : 93-96.

Práce byla přednesena na mezinárodním sympoziu cévní chirurgie v Berlíně, kde se setkala s velkým ohlasem a byla vyžádána redakci uvedeného listu k publikaci. Práce na základě analýzy 300 arteriogramů osob známého pohlaví a věku, a dále čtyř lidských plodů, prokázala, že během života se pozice aortální bi-

furkace posunuje distálně. U fetů je bifurkace lokalizována na úrovni L3, u dospělých se posunuje k L4. Po padesátém roce věku se pozice bifurkace ab-

dominální aorty posunuje dále kaudálně a tento posun může v pokročilém věku dosáhnout až úrovně L5/S1. Posun pozice bifurkace abdominální aorty je statisticky signifikantní a může mít význam pro chirurgické intervence na břišní aortě.

Oba laureáti letošních fakultních cen dostali navíc též mimořádnou finanční odměnu od děkana Lékařské fakulty a od ředitele Fakultní nemocnice. *L.Ch.*

Budoucnost postgraduální přípravy lékařů

SOUČASNÉ LEGISLATIVNÍ AKTIVITY

Přibližování České republiky k Evropské Unii je proces doprovázený změnami ve všech oblastech života. Změny se týkají rovněž zdravotnictví. Potřeba změnit stávající systém postgraduální přípravy lékařů (ale i dalších pracovníků ve zdravotnictví) je vyjádřena mnohaletou diskusí nad přípravou

zákonů, které by měly vytvořit nezbytný legislativní rámec přípravy ke zdravotnickým povoláním.

V současné době jsou připraveny v předloze dva návrhy Zákona o způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání, o dalším vzdělávání ve zdravotnictví a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen Zákon o zdravotnických povoláních). V této chvíli (březen 2002) neznáme konečné znění zákona. Poněkud odlišná stanoviska jsou vyjádřena ve vládní předloze zákona (připravilo Ministerstvo zdravotnictví) a v poslanecké předloze (připravila skupina poslanců Milan Cabrnach, Milada Emmerová, Miroslav Ouzký, Zdeněk Škromach, Lucie Talmánová, Jana Volfová).

Kontroverzní postoje v celé řadě řešených problémů poměrně dobře vystihuje situace na semináři, který se konal 14. února 2002 v prostorách Senátu Parlamentu ČR. Měsíc před seminářem byly pozvaným účastníkům rozeslány k připomínkám obě výše uvedené předlohy zákona. Dne 13. února 2002, v předvečer jednání, dostali někteří účastníci urgentní e-mail s novou verzí poslanecké předlohy, která měla být do určité míry konsensem obou diskutovaných dokumentů. Senátorka MUDr. Zuzana Roithová však zahájila jednání omluvou poslanců - předkladatelů poslanecké verze zákona, a zároveň informovala o postoji poslance MUDr. Cabrnacha, který se údajně od poslední konsensuální verze předlohy zákona distancoval.

Připravené návrhy jsou přes mnohé výhrady a nejednotné zpracování krokem k harmonizaci s požadavky v zemích EU. V postgraduální přípravě lékařů je v návrzích Zákona o zdravotnických povoláních počítáno s jednostupňovou kvalifikační zkouškou. Někteří kritici uvádějí, že je to krok zpět od zavedeného dvoustupňového atestování. Zapomínají však na to, že druhá atestace je nepovinná a většina lékařů proto ukončila kvalifikační přípravu prvním atestačním stupněm, který je nyní dokonce uznáván Českou lékařskou komorou za postačující pro udělení licence k samostatné klinické práci. Jednostupňová, nejméně pětiletá kvalifikační příprava povinná pro všechny lékaře je podle mého názoru zlepšením popsaného stavu. Kvalita přípravy však bude také záviset na věcné náplni postgraduální přípravy v jednotlivých oborech.

SOUČINNOST S UNION EUROPÉENNE DES MÉDECINS SPÉCIALISTES

Například v oboru psychiatrie je navrhována pětiletá kvalifikační příprava, která by navazovala na první rok výcviku v nepsychiatrických oborech. Podle výkladu Evropského soudního dvora v Lucemburku ze dne 25. 2. 1999 se požaduje, aby další vzdělávání, které vede ke kvalifikaci lékaře, splňovalo zejména podmínku jeho průběhu na plný úvazek. Předpokládá se účast kandidáta na všech lékařských činnostech, včetně

pohotovostní služby, takže lékař účastníci se postgraduálního výcviku věnuje všechnu svou profesionální činnost praktickému a teoretickému vzdělávání po celou dobu pracovního týdne s přiměřenou odměnou za tento výkon.

V oboru psychiatrie byla přijata v roce 2000 Charta postgraduální přípravy v oboru psychiatrie (dále jen Charta). Vznikla po několikaleté diskusí v Sekci psychiatrie Unie evropských medicínských specialistů (Union Européenne Des Médecins Spécialistes -UEMS; <http://www.uems.be/psych.htm>), které se prostřednictvím delegátů (prof. Raboch, MUDr. Tůma) účastnila i Psychiatrická společnost ČLS JEP. Překlad Charty je čtenářům k dispozici v časopisu Česká a slovenská psychiatrie (1/2002). Originální verzi lze nalézt na uvedené internetové adrese.

Ve spolupráci s Psychiatrickou společností ČLS JEP připravila Psychiatrická klinika Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví Praha (IPVZ) změny v náplních obou stávajících specializací. Zvláště v povinných vzdělávacích aktivitách byly přesněji definovány některé vzdělávací programy. V souladu s Chartou byl rozhodnutím IPVZ připraven *Záznam o vzdělávacích aktivitách - průkaz odbornosti (logbook)*. Logbook je podrobným záznamem teoretické a praktické přípravy. Zaznamenávají jsou i počty nemocných jednotlivých diagnostických skupin, které lékař ve specializační přípravě ošetřoval. Podrobný záznam postgraduálního výcviku by měl umožňovat kontrolu naplnění požadavků na kvalifikační přípravu. Až do přijetí Zákona o zdravotnických povoláních bude logbook užíván souběžně s atestačním indexem. Vypracování individuálního plánu kvalifikační přípravy a podrobný záznam jeho plnění v logbooku budou zajišťovat dostatečnou kvalitu výcviku. Nemělo by se stát, že se k atestační zkoušce přihlásí kandidát, který strávil celý výcvik na malém nebo vysoce specializovaném psychiatrickém oddělení, kde nemohl získat dostatečné praktické zkušenosti. Pro kandidáty kvalifikační zkoušky to přinese vyšší nároky na jejich mobilitu, ty by však měly být vyváženy kvalitnější přípravou.

Návrhy Zákona o zdravotnických povoláních zavádějí akreditační řízení, které umožní přístup k poskytování postgraduálního vzdělávání i jiným právníckým nebo fyzickým osobám, které je dosud mohly poskytovat jen pokud se staly smluvním pracovištěm IPVZ v Praze nebo Institutu pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně (IDVPZ). Statut akreditovaného pracoviště bude na jedné straně zvyšovat jeho prestiž, na druhé straně bude znamenat potřebný tlak na zvýšení kvality takového pracoviště. Systém kontroly kvality akreditovaných pracovišť se bude týkat jak profesionální kvalifikace učitelů, tak kvality zdravotnických služeb a administrativní dokumentace.

Prováděné i připravované změny v systému postgraduální přípravy jsou příležitostí ke zkvalitňování přípravy lékařských specialistů a vytvářejí náročnější prostředí pro pracoviště, na kterých výcvik probíhá. Zvláště mladší lékaři mohou mít z uvedených změn prospěch. Přinesou jim možnost uplatnit svou kvalifikaci v jakékoliv zemi EU. Největší zisk z uvedených změn by měli mít nemocní, kteří budou v péči kvalitně připravených specialistů.

(Autor, zástupce pro LPP přednosta Psychiatrické kliniky FN HK, je členem Výboru a Sekce Union Européenne des Médecins Spécialistes (UEMS) a stálým delegátem Psychiatrické společnosti ČLS JEP v UEMS).

Jak to vidí naše zdravotní sestry

Jsou zdravotní sestry ve Fakultní nemocnici Hradec Králové spokojeny? • Jak naše zdravotní sestry vidí svoji budoucnost ve Fakultní nemocnici? • Jak si představují adekvátní finanční ohodnocení za svoji práci?

Na rozhraní let 2001 a 2002 uskutečnil Odbor personálních vztahů Fakultní nemocnice Hradec Králové (FN HK) ve spolupráci s hlavní sestrou FN HK a Oddělením analýz a zdravotní statistiky FN HK anonymní dotazníkové šetření u souboru zdravotních sester. Cílem šetření bylo zjistit příčiny odchodu zdravotních sester z klinických pracovišť, odhadnout podíl sester, které vážně uvažují o odchodu z FN HK v nejbližší budoucnosti, a především prozkoumat faktory, které nejvíce ovlivňují spokojenost v zaměstnání: fyzickou a psychickou zátěž, úroveň mezilidských vztahů na vertikální i horizontální úrovni a názor na finanční ohodnocení vykonávané práce. Část šetření byla také zaměřena na oblast péče o zaměstnance, uspokojování jejich kulturních a sociálních potřeb a zlepšování pracovních, hygienických a sociálních podmínek.

Postojové informace byly shromažďovány pomocí anonymně vyplňovaného dotazníku u 841 zdravotních sester (středních zdravotnických pracovníků - SZP) na 39 klinikách či samostatných odděleních FN HK. Rozsah souboru tvořil téměř 65 % skutečného stavu sester a z tohoto hlediska se dané šetření blížilo šetření vyčerpávajícímu. Průměrný věk respondentek byl 33,6 let, průměrná doba trvání jejich pracovního poměru ve FN HK byla 12,2 let. V jednosměnném provozu pracovalo 27,8 % (234) respondentek, ve vícesměnném provozu 69,7 % (586) respondentek. Ve 2,5 % dotazníků nebyla tato otázka na směnnost zodpovězena.

Složení souboru podle pracovního zařazení (v %):

Sestra u lůžka velkého chirurgického oboru -	17,0
Sestra u lůžka nechirurgického oboru -	16,9
Sestra na jednotce intenzivní péče (JIP) -	27,6
Sálová sestra -	7,4
Sestra na anestezii -	1,8
Ambulantní sestra -	15,3
Jiné zařazení -	14,0

VÝSLEDKY

Míru spokojenosti respondentek s vykonávanou prací a okolnostmi, jež tuto práci provázejí, ukazuje následující tabulka:

Otázka	Hodnocení (% odpovědí)		
	příznivých	méně přízn.	negativních
Uspokojení z práce	80,2	13,9	5,9
Pracovní zátěž fyzická	81,2	12,1	6,7
Psychická pracovní zátěž	51,5	39,6	8,9
Časová tíseň	55,3	29,4	15,3
Počet sester (kliniky)	39,8	33,9	26,3
Počet sester (oddělení)	63,5	30,4	6,1
Vztahy lékař - sestry	84,3	8,9	6,8
Vztahy s přímými nadřízenými	95,0	2,9	2,1
Vztahy mezi sestrami	96,8	1,3	1,9
Chování nadřízených	47,9	45,4	6,7
Spokojenost s platem	24,0	45,7	30,3
Mzdová politika kliniky	49,0	32,3	18,7
Pracovní perspektiva ve FN	57,0	29,3	13,7

Z kombinačního třídění při vyhodnocení odpovědí na otázky vztahující se ke spokojenosti s vykonávanou prací vyplývá, že pracovní zatížení souvisí s charakterem dané práce i charakterem pracoviště, na kterém sestry působí. Velmi silnou až neúnosnou fyzickou zátěž pociťovalo 17,9 % respondentek na Klinice gerontologické a metabolické, na Neurochirurgické klinice a na Klinice onkologie a radioterapie. Tomuto výsledku se blíží také odpovědi sester u lůžka na velkých chirurgických oborech (17,3 %). Nejvyšší podíl extrémní fyzické zátěže uváděly sestry pracující na jednotkách intenzivní péče a na chirurgických sálech (28,9 %). Extrémní psychickou zátěž pociťovaly především sestry pracující na lůžkových odděleních velkých chirurgických oborů, jednotkách intenzivní péče, na I. interní klinice, na Neurologické klinice, na Klinice gerontologické a metabolické, na Neurochirurgické klinice a na Oddělení operačních sálů. Fyzická i psychická zátěž má i určitou vazbu na úroveň vybavenosti pracoviště (sociální zázemí a pomůcky usnadňující práci). Velký podíl negativního hodnocení vybavenosti pracoviště (od 40 do 60 %) se týká především těchto pracovišť: Neurologická klinika, Psychiatrická klinika, Klinika gerontologická a metabolická, Dětská klinika, Ortopedická klinika, Klinika porodnická a gynekologická a Centrální sterilizace.

Z hodnocení údajů dále vyplývá, že interpersonální vztahy jsou v průměru hodnoceny lépe, než okolnosti spjaté s charakterem vykonávané práce.

S dlouhodobou pracovní perspektivou ve FN HK počítá 57 % zdravotních sester, s pracovní perspektivou dvouletou až tříletou 29,3 % sester. 78 sester (13,7%) uvedlo, že odejdou do jednoho roku. To znamená, že v roce 2002 chce rozvázat pracovní poměr ve FN HK pravděpodobně kolem 14 % dotázaných sester. Pro své rozhodnutí uváděly následující důvody: finanční - 70 %; směnný provoz - 10 %; nadměrná pracovní zátěž - 8 %; neuspokojivé mezilidské vztahy na pracovišti - 5 %; dojíždění do zaměstnání - 5 %; neuspokojení z vykonávané práce - 2 %.

Věcné požadavky zdravotních sester a jejich připomínky z oblasti rozšíření kulturních a sociálních služeb lze shrnout takto: krátkodobé relaxační pobyty, jednodenní lázeňská a rehabilitační léčba, kursy prohlubující kvalifikaci, kadeřnické a kosmetické služby, pedikúra a manikúra, právní a psychologická poradna.

Míra spokojenosti zdravotních sester ve FN HK je odvislá i od výše jejich platu (téměř 40 % z uvedených připomínek). Průměrný měsíční plat zdravotních sester (včetně všech příplatků) činil v době šetření 15.485,- Kč. Platy sester ve FN HK přitom nejsou ovlivněny přesčasovou prací, neboť její rozsah činí u středního zdravotnického per-

sonálu průměrně jen 75 hodin ročně a větším dílem se to týká laborantů a sálových sester.

Spokojenost se svým platem uvedlo 202 sester (24 % respondentek). Spíše nespokojeno bylo 384 sester (45,7 %) a 228 sester (27,1 %) bylo jednoznačně nespokojeno. Nejvyšší počet jednoznačně nespokojených (a také značně se svým platem lišících od průměru) byl zjištěn na Klinice gerontologické a metabolické a na Chirurgické klinice. Průměrný plat sester, jež uváděly nižší úroveň platu, činil 11.613,- Kč (o 3.872,- Kč méně oproti průměru). U kategorie sester s nadprůměrným platem činil jejich plat v průměru 16.654,- Kč (o 1.169,- Kč více oproti průměru). Za spravedlivou odměnu by sestry považovaly plat ve výši 21.000,- Kč. Jednotlivé návrhy na výši platu se pohybovaly v rozmezí 17 až 24 tis. Kč.

KOMENTÁŘ

Pro úplnost je třeba poznamenat, že výše platu zdravotních sester je ve složce „tarifní plat“ přímo závislá na jejich věku a odborné praxi. Fakultní nemocnice Hradec Králové v souhrnném hodnocení úrovně odměňování zaměstnanců v rámci Sdružení fakultních nemocnic (13 zařízení) docílila v roce 2001 druhé místo v kategorii SZP s průměrným platem ve výši 16.465,- Kč. Navýšení platů SZP oproti roku předcházejícímu je o 19,2 %.

Podněty, návrhy a připomínky, které vyplynuly z dotazníkového šetření u souboru zdravotních sester, projednal management FN HK a pověřil odpovědné vedoucí pracovníky nemocnice zabývat se jimi na všech hospodářsko-správních a organizačních úrovních. Řada podnětů byla a bude zohledněna při kolektivním vyjednávání o nové kolektivní smlouvě pro

rok 2002. Konkrétní závěry jsou již zapracovány do oblasti hmotné zainteresovanosti, kde bylo například provedeno opatření zvýšením cílené části osobního příplatku z Kč 450,- na 900,-Kč měsíčně, které směřuje ke stabilizaci SZP pravidelně směnujících a střídajících se v nočních směnách. Vlivem dalších vnitřních opatření i zákonných úprav se očekává v roce 2002 nárůst celkového průměrného měsíčního platu u SZP o více než 13 % oproti roku 2001. Rovněž v oblasti péče o zaměstnance bylo reagováno na podněty respondentek zejména rozšířenou nabídkou rekreací pro rok 2002 v oblasti relaxačních, ozdravných a kondičních pobytů. Připomínky týkající se vybavenosti pracovišť a hygienických a pracovních podmínek se stanou podnětem a naplní při komplexních prověrkách BOZP v roce 2002 i při průběžných a preventivních kontrolách v oblasti bezpečnosti práce a hygieny. Toto je výčet prvních kroků, které mají za cíl zlepšovat pracovní podmínky a vytvářet předpoklady pro spokojenost, stabilizaci a omezení fluktuace zdravotních sester ve FN HK. K ostatním námětům a připomínkám se budeme postupně vracet a budeme se snažit hledat optimální řešení pro jejich realizaci.

Závěrem této zprávy chci poděkovat paní Bc. Haně Ulrichové, hlavní sestře FN HK, za aktivní spolupráci při realizaci průzkumu, panu Ing. Josefu Hladíkovi, vedoucímu Odboru mzdové politiky FN HK, za cenné odborné rady a připomínky, a zvláště pak panu docentu Ing. Ladislavu Strnadovi, CSc., z Oddělení analýz a zdravotní statistiky FN HK, za pečlivou a obsáhlou statistickou analýzu, jejíž výsledky přispějí i k dalším personalistickým úvahám a opatřením.

*Mgr. Martin Formánek
vedoucí Odboru personálních vztahů*

MUDr. Šárka Lukešová jmenována zástupkyní přednosta Ústavu klinické imunologie a alergologie

Dne 8. 3. 2002 proběhlo výběrové řízení, vyhlášené ředitelem Fakultní nemocnice Hradec Králové doc. MUDr. Leošem Hegerem, CSc., na neobsazenou funkci zástupce přednosta pro léčebnou péči Ústavu klinické imunologie a alergologie (ÚKIA) FN HK. Výběrová komise posoudila a doporučila řediteli nemocnice jako vhodnou kandidátku pro uvedenou funkci **MUDr. Šárku Lukešovou** (37). Ředitel FN HK doporučení výběrové komise akceptoval a paní doktorku Lukešovou s účinností od 1. 4. 2002 do funkce zástupkyně přednosta pro léčebnou preventivní péči ÚKIA jmenoval.

Paní doktorka Šárka Lukešová absolvovala Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové, obor všeobecné lékařství, v letech 1983-1989. Po promoci nastoupila do Odboru lékařské imunologie Krajské hygienické stanice v Hradci Králové. Od roku 1991 pracuje jako samostatně pracující lékařka v Ústavu klinické imunologie a alergologie FN HK. V roce 1998 získala atestaci I. stupně z vnitřního lékařství a v roce 2001 nástavbovou atestaci z oboru alergologie a klinické imunologie. Paní MUDr. Lukešová absolvovala v roce 2000 stáž v Ústavu klinické imunologie 1. lékařské fakulty UK v Praze, specializační kurzy v alergologii a klinické imunologii, publikuje a přednáší na odborných kongresech na regionální i celostátní úrovni. Pro úplnost životopisných údajů ještě dodáváme, že paní doktorka má statní všeobecnou jazykovou zkoušku z anglického jazyka a že je členkou České lékařské společnosti JEP a České společnosti alergologie a klinické imunologie.

Přejeme paní doktorce Šárce Lukešové pracovní úspěch a osobní spokojenost v náročné řídicí funkci.

Redakce

PUBLIKAČNÍ AKTIVITA PRACOVNÍKŮ FN V ROCE 2001

Začátkem roku byla již tradičně zhodnocena publikační činnost pracovníků Fakultní nemocnice Hradec Králové, kteří jsou zaměstnanci FN či LF, a to bez ohledu na výši jejich úvazku. Vypracováno bylo pořadí autorů a sestaven žebříček padesáti nejúspěšnějších autorů, kteří zároveň obdrží (diferencovaně dle pořadí) mimořádnou odměnu. Celkem byla pro tento účel z fondu ředitele FN uvolněna částka jeden milion Kč jako ocenění nosných osobností nemocnice a fakulty.

Pro sestavení pořadí nejúspěšnějších autorů v roce 2001 byl poněkud modifikován dosavadní systém hodnocení. Zatímco v loňském roce bylo hodnocení složeno ze dvou aspektů, a to z pořadí v celkovém počtu bodů a z pořadí vycházejícího z počtu publikací v časopisech s impaktfaktorem, letos bylo připojeno ještě třetí kritérium - pořadí podle počtu publikací v časopisech s impaktfaktorem sumárně za roky 2001, 2000 a 1999. Takto modifikovaný systém více zdůrazňuje publikování ve významných periodických, a to včetně dlouhodobější aktivity.

Nadále platí pravidla pro bodové ohodnocení publikací, schválená na zasedání Vědecké rady Lékařské fakulty UK v Hradci Králové dne 21. 3. 2000. Hlavními aspekty používaného systému jsou (a) diferenciací typu publikace (např. monografie 12 bodů, původní vědecká práce 4 body, kazuistika 1 bod), (b) zvýhodnění cizojazyčné publikace (ve světovém jazyce jsou body zdvojnásobeny, v zahraničním impaktovaném časopise ztrojnásobeny) a (c) rozdělení bodů mezi autory (první autor 60 % bodů, ostatní autoři se dělí o zbývajících 40 % bodů).

Pořadí prvních padesáti nejúspěšnějších autorů:

1. Doc. MUDr. Bohuslav Melichar, Ph.D. - Klinika onkologie a radioterapie.
2. MUDr. Pavel Kohout, Ph.D. - Klinika gerontologická a metabolická.
3. Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc. - Ústav klinické biochemie a diagnostiky.
4. MUDr. Radek Pudil, Ph.D. - II. interní klinika.
5. Doc. MUDr. Vladimír Bláha, CSc. - Klinika gerontologická a metabolická.
6. MUDr. Jan Žižka, Ph.D. - Radiologická klinika.
7. MUDr. Irena Špásová, CSc. - Plicní klinika.
8. Doc. MUDr. Jan Bureš, CSc. - II. interní klinika.
9. MUDr. Stanislav Filip, Ph.D. - Klinika onkologie a radioterapie.
10. MUDr. Aleš Ryška, Ph.D. - Fingerlandův ústav patologie.
11. RNDr. Dagmar Solichová, Klinika gerontologická a metabolická.
12. Doc. MUDr. Jiří Petera, Ph.D. - Klinika onkologie a radioterapie.
13. Prof. MUDr. Zdeněk Zadák, CSc. - Klinika gerontologická a metabolická.
14. RNDr. Bedřich Friedecký - Ústav klinické biochemie a diagnostiky.
15. Doc. MUDr. Antonín Krajina, CSc. - Radiologická klinika.
16. PharmDr. Martin Beránek, Ph.D. - Ústav klinické biochemie a diagnostiky.
17. Doc. MUDr. Pavel Živný, CSc. - Ústav klinické biochemie a diagnostiky.
18. MUDr. Karel Odrážka, Ph.D. - Klinika onkologie a radioterapie.
19. Doc. MUDr. Milan Rešl, CSc. - Fingerlandův ústav patologie.
20. MUDr. Ivana Kholová (doktor. studium) - Fingerlandův ústav patologie.
21. Doc. MUDr. Karel Ettler, CSc. - Klinika nemocí kožních a pohlavních.
22. MUDr. Pavel Žák, Ph.D. - II. interní klinika - odděl. klinické hematologie.
23. MUDr. Petr Dulíček, Ph.D. - II. interní klinika - odděl. klinické hematologie.
24. Doc. MUDr. Josef Donát, DrSc. - Porodnická a gynekologická klinika.
25. Prof. PhDr. Jiří Mareš, CSc. - ředitelství FN HK.
26. MUDr. Naďa Jirásková, Ph.D. - Oční klinika.
27. Doc. MUDr. Antonín Šimůnek, CSc. - Stomatologická klinika.
28. Prof. MUDr. Jaroslav Malý, CSc. - II. interní klinika.
29. Doc. MUDr. Petr Hůlek, CSc. - I. interní klinika.
30. MUDr. René Vobořil (doktor. studium) - Chirurgická klinika.
31. Prof. MUDr. Jan Libiger, CSc. - Psychiatrická klinika.
32. MUDr. Aleš Kohout - Fingerlandův ústav patologie.
33. Doc. MUDr. Jan Harrer, CSc. - Kardiochirurgická klinika.
34. Doc. MUDr. Radovan Slezák, CSc. - Stomatologická klinika.
35. Doc. MUDr. Karel Barták, CSc. - Ústav tělovýchovného lékařství.
36. Ing. Jan Kremláček, Ph.D. - Neurologická klinika.
37. MUDr. Eliška Marklová, CSc. - Dětská klinika.
38. Prof. MUDr. Zbyněk Hrnčíř, DrSc. - II. interní klinika.
39. Doc. MUDr. Olga Ryšková, CSc. - Ústav klinické mikrobiologie.
40. MUDr. Marcela Kopáčková - II. interní klinika.
41. MUDr. Jaroslava Voglová - II. interní klinika - odděl. klinické hematologie.
42. Doc. MUDr. Jindřich Tošner, CSc. - Porodnická a gynekologická klinika.
43. MUDr. Josef Dvořák - Klinika onkologie a radioterapie.
44. Ing. Jaroslava Vávrová - Ústav klinické biochemie a diagnostiky.
45. Doc. MUDr. Pavel Eliáš, CSc. - Radiologická klinika.
46. Doc. RNDr. Miloš Tichý, CSc. - II. interní klinika.
47. MUDr. Ing. Jaroslav Vižďa - Oddělení nukleární medicíny.
48. MUDr. Radovan Lomský - Centrum pro hormonální proteiny a peptidy.
49. Doc. MUDr. Jan Vokurka, CSc. - Klinika ušní, nosní a krční.
50. MUDr. Zdeněk Hajžman, CSc. - Chirurgická klinika.

K doplnění informace připojujeme ještě stručnou charakteristiku impaktfaktoru, a to ve znění, jak byla podle materiálu poskytnutého PhDr. Evou Čečkovou, ředitelkou Lékařské knihovny LF UK a FN, v našem časopise publikována již v loňském roce:

Impact faktor (IF) (faktor dopadu) je číselná hodnota vyjadřující nepřímo vědeckou významnost určitého časopisu v konkrétním daném období. Vypočítává se pro každý rok tak, že celkový počet citací z uplynulých dvou let se vydělí počtem článků, jež byly v uplynulých dvou letech v časopise publikovány. Užitečnost IF tedy spočívá především v tom, že, na rozdíl od prostého součtu citací, vytváří stejné podmínky pro všechny časopisy, bez ohledu na jejich rozsah.

IF se vypočítává jenom u nejvýznamnějších vědeckých časopisů, tzn. že již sama skutečnost, že článek byl v nich otištěn, vypovídá o vědecké významnosti publikované práce. Seznam časopisů s IF na rok 1999 je k dispozici v Lékařské knihovně. Od roku 2000 je v České republice možno vyhledávat citační ohlasy na adresách: <http://bimbam.ruk.cuni.cz> nebo <http://wos.cuni.cz>. Databáze je přístupná ze sítě Univerzity Karlovy.

S použitím materiálu uveřejněného ředitelstvím FN HK připravila redakce

DĚKUJEME, PANE PROFESORE

Dne 11. dubna 2002 si připomněl své krásné životní jubileum - 75. narozeniny - pan profesor MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., emeritní profesor Univerzity Karlovy. Je těžké tomu uvěřit, neboť svou čínorodostí, svěžestí ducha i vstřícností vůči druhým lidem a nárokům postmoderní doby se rozhodně pan profesor nezařazuje na práh věkové kategorie „kmetství“, jak by to dle data jeho narození odpovídalo dosud uzuální ontogenetické tabulce. Ale možná je ta tabulka už zastaralá.

Pan profesor Ladislav Chrobák je na fakultě a v nemocnici osobností známou a hluboce váženou. Dobře známé je mezi odborníky i v širší zdravotnické veřejnosti také jeho dosavadní životní dílo. A tak snad jen pro ty mladší, kteří pana profesora poznali jen jako dobrého učitele, resp. pro ty úplně nejmladší, kteří neměli to štěstí se s ním osobně setkat, připomenu jeho stručné curriculum vitae:

Profesor Ladislav Chrobák se narodil 11. dubna 1927 v Hrabyňu u Opavy. Po maturitě na reálném gymnáziu v Novém Jičíně studoval v letech 1946-1951 na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze a již zde, během dvou let fiškusování u prof. Jonáše, se začal rozvíjet jeho zájem o kardiologii. Tento jeho zájem podporoval i profesor Karel Bobek, přednosta Interní kliniky Lékařské fakulty UK v Plzni, na které MUDr. Chrobák po promoci krátce působil. Jenomže pak přišlo povolání k vojenské prezenční službě do Školy důstojníků zdravotní služby v záloze, která sídlila v Hradci Králové. Psal se rok 1953, zdejší pobočka pražské Lékařské fakulty Univerzity Karlovy právě prošla transformací ve Vojenskou lékařskou akademii a řada lékařů - učitelů stále ještě odcházela na jiná pracoviště. Docent Josef Libánský, hematolog, nástupce profesora Pavla Lukla, si na jedno z uvolněných míst vybral MUDr. Chrobáka a přisoudil mu nový obor - hematologii. Nic na tom nezměnil ani profesor Jan Řehoř, přednosta Interní kliniky od roku 1955, a tak se z MUDr. Chrobáka nakonec stal hematolog. Jak říkají odborníci, ke štěstí hematologie.

MUDr. Ladislav Chrobák se v roce 1953 ujal vedení hematologické laboratoře a hematologické poradny na Interní klinice. Když v roce 1955 došlo k rozdělení kliniky na I. interní kliniku a II. interní kliniku, pokračoval v rozvíjení pracoviště na I. interní klinice. Od roku 1960 stál v čele nově vzniklé Ústřední hematologické laboratoře, která měla sídlo na I. interní klinice. V roce 1971 - již jako docent - byl ustanoven vedoucím nově konstituovaného samostatného Oddělení klinické hematologie. Toto oddělení, jehož ambulanci a laboratorní část se v roce 1994 přestěhovala do nového pavilonu č. 22 a lůžková báze o čtrnácti lůžkách byla nadále (již od roku

1972) na I. interní klinice, rozvinul ve špičkové pracoviště. Když potom v říjnu roku 1997 došlo ke sloučení hematologických pracovišť Fakultní nemocnice a ke vzniku Oddělení klinické hematologie s vlastní lůžkovou složkou v nově vybudovaném pavilonu Jana Bašteckého, předal profesor Chrobák tomuto novému oddělení dobře personálně vybavené a precizně fungující laboratoře a tým zkušených klinických pracovníků.

Nepominutelnou součástí životního příběhu pana profesora Ladislava Chrobáka jsou i jeho zahraniční pracovní pobyty. V letech 1968 - 71 jako konzultant ministerstva zdravotnictví v Kuvajtu založil hematologické oddělení v nemocnici v Al-Sabah, v letech 1982 - 84 působil jako profesor a první učitel hematologie na univerzitě v Kuvajtu. Zde si také oživil své „vojenské“ začátky z doby, kdy královéhradecká fakulta a nemocnice byly dočasně (1951 - 1958) transformovány na Vojenskou lékařskou akademii. Když se na jaře roku 1984 rozhořela válka mezi Irákem a Íránem, došlo i v Kuvajtu, který tehdy stál na straně Iráku, k bombovým útokům. A tehdy musel mírumilovný pan profesor Chrobák, který byl kromě svých výukových povinností i přednostou hematologického oddělení s laboratoří, zasáhnout vskutku vojensky. Kuvajt nebyl na napadení připraven

a tak to byl český profesor, kdo tenkrát řídil provádění krevních transfuzí u zraněných kuvajtských občanů.

Profesor Ladislav Chrobák uveřejnil více než 300 prací, z nichž některé představovaly světovou prioritu a i mnohé další měly mimořádný mezinárodní ohlas. Je autorem dvou monografií a napsal také řadu kapitol o hematologii do učebnic vnitřního lékařství. Zvláštní zmínku zasluhuje učebnice Propedeutika vnitřního lékařství, jejímž byl hlavním autorem a která vyšla v české i anglické verzi. Počet přednášek, jež profesor Ladislav Chrobák přednesl, se zdá být neskutečný: bylo jich více než pět set, z nich téměř pětina v zahraničí.

Profesoru Chrobákovi se za jeho práci dostalo zasluženého domácího i mezinárodního uznání a ocenění. Připomenu zde alespoň některé z nejvýznamnějších projevů uznání: V letech 1977 - 1985 působil jako Expert of WHO for Hematology. V roce 1982 spolupředsedal s nositelem Nobelovy ceny prof. E. D. Thomasem v jedné ze sekcí na I. mezinárodním sympoziu Středního východu věnovaném orgánové transplantaci, v roce 1983 byl prezidentem mezinárodního sympozia „International Symposium on Deep Vein Thrombosis and Pulmonary Embolism“ v Kuvajtu, v roce 1987 byl hlavním organizátorem 9. kongresu Československé společnosti pro hematologii a krevní transfuzi v Hradci Králové, v roce 1989 předsedou

trilaterálního symposia (ČSSR-NDR-Polsko) v Třinci. Byl řadu let členem výboru International Society of Haematology (Counselor za Československo, později za Českou republiku), v roce 1998 byl jmenován emeritním členem této společnosti. Byla mu udělena plaketa za zásluhy o transfuzní službu v Kuvajtu (1984), Zlatá medaile Slovenské lékařské společnosti (za zásluhy o Slovenskou lékařskou společnost; 1987), je nositelem Medaile Československé lékařské společnosti J. E. Purkyně (1992), stříbrné pamětní medaile Univerzity Karlovy (1995), pamětní medaile akademika Jana Bedrny (1996), zlaté pamětní medaile LF UK v Hradci Králové (1997) a pamětní medaile u příležitosti 650. výročí založení Univerzity Karlovy (1998). Čestným členstvím ho poctilo pět odborných společností.

Není tajemstvím, že období „normalizace“ po roce 1970 mnoha osobnostem, jež byly ve vědeckém světě dobře známé a měly rozsáhlé zahraniční styky, příliš nepřálo. A tak teprve po listopadu 1989 mohl být nestranník docent Ladislav Chrobák po zásluze jmenován profesorem Univerzity Karlovy (1991). Duchovní osvobození společnosti otevřelo profesoru Chrobákovi i cestu k nejvyšším akademickým funkcím. V roce 1991 se stal členem Vědecké rady Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a proděkanem pro zahraniční styky. Vstup profesora Ladislava Chrobáka do vedení fakulty byl velkým přínosem pro celou akademickou obec. Svým hluboce humánním založením a šíří intelektuálních zájmů se zařadil mezi přední nositele akademického ducha školy a nepřekvapilo proto, když byl po třikrát studenty zvolen promotorem. Akademických funkcí se profesor Chrobák ujal s nesmírnou invencí a pro něho příslušnou odpovědností, ale také s pokorou a láskou ke královéhradecké Lékařské fakultě UK a k Alma mater Carolina. Tu lásku přitom vyjádřil způsobem sobě vlastním: nesobeckou náročnou prací. Dobrovolně se ujal funkce editora pamětních tisků k 50. výročí založení fakulty, zasadil se o vznik Kabinetu dějin lékařství na fakultě, podílel se na přípravách prezentace královéhradecké fakulty při oslavách 650. výročí založení Univerzity Karlovy. Propagoval práci fakulty v tisku i při osobních setkáních doma a v zahraničí, využívaje přitom i svých excelentních znalostí jazyků - angličtiny, němčiny, francouzštiny, ruštiny a italštiny.

Ve svých iniciativách, směřujících k prezentaci fakulty a univerzity, pokračuje pan profesor Chrobák vedle své odborné a pedagogické práce i poté, co v roce 1997 po dvou funkčních obdobích ukončil svou činnost ve funkci proděkana. Z mnoha jeho aktivit zmíním alespoň aktivní účast a spolupráci na přípravě 5. mezinárodního symposia k dějinám medicíny, farmacie a veterinární medicíny, které se konalo v červnu roku 2001 v Hradci Králové, spolupředsednictví s profesorem Severinem Daumem na 2. mezinárodním sympoziu „University and its students“, které se konalo v Karolinu v září roku 2001, řadu článků v odborném tisku i v časopise Scan a v současné době připravovanou publikaci o historii pracovišť Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové.

Curriculum vitae pana profesora Ladislava Chrobáka jakoby stvrzovalo slova Henri Bergsona o tom, že člověk je nadán k tvořivému vývoji a jeho svoboda spočívá prvořadě v tom, že tento vývoj uskutečňuje. Ale je třeba dodat, že pan profesor ve svém tvořivém životě nachází i potřebnou oporu, jíž se mu v plné míře dostává především v rodině, v krásném vztahu s chotí paní MUDr. Hanou Chrobákovou, se kterou vychovali tři děti a těší se z dvanácti vnoučat. A tak to naše poděkování patří trochu i paní doktorce.

Vážený pane profesore, milý Ladislave,

vedl jsem své laudatio prostým slovem „děkujeme“. Myslí, že je to jedno z nejkrásnějších slov lidské řeči, ať už zní v rozličných jazycích jakkoliv. A ten plurál? Jsem přesvědčen, že je nás velmi mnoho, kteří právě tím „děkujeme“ můžeme nejlépe vyjádřit svůj vztah k Tobě. A nemám přitom na mysli jen poděkování lékařů staršímu kolegovi či učiteli, který vždy ochotně předával své zkušenosti. Vyjádřit chceme i své díky za Tvoji vstřícnost vůči nám všem, za otevřenost a opravdovost Tvých postojů k lidské historii i dnešnímu světu, za možnost důvěřovat skrze Tvoji osobnost krásným ideám o trvajících existenci nejvyšších lidských hodnot - dobra a spolupráce.

Ad multos annos!

Za všechny Tvé spolupracovníky a přátele
PhDr. Vladimír Panoušek

Vzpomínka na výstavu

Už jenom archivním obrázkem si můžeme připomenout třetí a závěrečnou část výstavního cyklu „Jan Smit - FOTOGRAFIE“, instalovanou na Lékařské fakultě od 19. března do 19. dubna. Autor tuto závěrečnou expozici nazval „Země lidí“ a vyjádřil tak její tematickou blízkost ke stejnojmenné rubrice, která již od roku 1999 provází náš časopis. Představil na tři desítky fotografií, z nichž větší část zachycovala krásy přírody a nesmazatelně do přírody vryté stopy historie lidské společnosti, zbylé pak nevšední pohledy na vzácná umělecká díla.

Věřme, že i když výstavní cyklus, započatý v říjnu loňského roku při příležitosti zahájení akademického roku 2001/2002, je už minulostí, budeme se s fotografiemi Jana Smity, přibližujícími nám náš krásný svět i lidskou historii, na stránkách Scanu nadále setkávat.

Pa

S Královéhradeckým mužským sborem v USA

Po patnáctihodinovém letu, opeřeném dvouhodinovým zpožděním v Paříži a silnými, asi hodinu trvajícím turbulencemi nad Labradorem, přistáváme na mezinárodním letišti George Bushe v Houstonu. Přicházejí první setkání s americkými rodinami, ale především je nyní třeba načerpat síly, čeká nás třináct dní nabitých koncertováním a cestováním. S Královéhradeckým mužským sborem jsme ve Spojených státech amerických poprvé.

Po krátké aklimatizaci máme druhý den zkoušku - pilujeme hlavně černošské spirituály a Horu tří světél Bohuslava Martinů v anglické verzi (překlad autorizoval sám B. Martinů). Hostitelé se nám snaží vpravit do naší angličtiny špetku texaského akcentu. Po zkoušce odcházíme na posezení s ukázkami texaského country tance. Jsme oficiálně ošátkováni a všichni vypadáme jako kovbojové nebo rančeři.

Centrum českého kulturního dědictví v Texasu

Opouštíme Houston a vydáváme se na dlouhou cestu po Texasu. První koncertní zastávka nás čeká v městečku La Grange. V Texasu je velmi silná česká komunita, která se snaží udržet svou původní národní identitu. Navštěvujeme muzeum českého kulturního dědictví, dozvídáme se, že zde stavějí nové velké centrum pro českou kulturu. Pro koncert v presbyteriánském kostele přidáváme do programu více české hudby. Posluchači, mezi kterými je hodně českých krajanů, oceňují Janáčkův Ohlas národních písní a úpravy českých lidových písní.

University of Texas v Austinu

Hlavní město Texasu Austin je známo svou krásnou architekturou. Capitol je postaven ve stylu Capitolu ve Washingtonu. Mrakodrapy nejsou tak vysoké jako v jiných amerických městech, ale zajímavější. Po krátké procházce městem vjždíme do areálu University of Texas in Austin. Je to největší univerzita v Texasu a jedna z největších v Americe - studuje zde přes 50 000 studentů! Večer vystupujeme v Recital Hall pro Fakultu hudebních věd a katedru slavistiky. Koncert má velkou publicitu a sjíždí se na něj spousta krajanů, s některými jsme se viděli už v La Grange. Koncert v obrovské koncertní hale má

Capitol v Austinu, hlavním městě Texasu. První zprava autor článku.

báječnou atmosféru. Vzdělané publikum odměňuje Horu tří světél „standing ovations“. Druhá polovina koncertu je složena z virtuózních a efektních kousků, nejuspěšnější jsou u posluchačů dvě části Carminy Burany Carla Orffa.

Na hranicích s Mexikem - Bravo, muchachos!

University of Texas v Brownsville. Nejjihnější město Spojených států Brownsville leží na hranicích s Mexikem. Většina obyvatel tu neumí anglicky, 80 % je hispánského původu. Koncert navštívilo kolem 450 posluchačů, řada z nich jsou studenti místní univerzity, která koncert pořádá. Už Hora tří světél zvedá posluchače ze sedadel, po černošských spirituálech posluchači děkují sboru spontánním voláním „Bravo, muchachos!“

Vstupní hala do M. D. Anderson Cancer Center.

chos!“ Bezprostředně po koncertě následuje tradiční a v těchto místech velmi vřelé setkání zpěváků s posluchači v předšálí. Podepisujeme programy, propagační materiály i céděčka. To, že jsme na jihu, bylo vidět už podle přírody: palmy, kaktusy a opuncie.

Houston

Nejlidnatější město Texasu a čtvrté největší město USA - 4,5 milionu obyvatel. Má i mimořádnou rozlohu. Absolvujeme zde čtyři koncerty - jeden z nich v rámci mezinárodní konference Faith and Culture, které se zúčastnil i Mons. ThLic. Dominik Duka OP, biskup královéhradecký. Ve volných chvílích navštěvujeme jedno z městských center, kde obdivujeme nejvyšší mrakodrap Houstonu - Williams Tower - měřící 280 metrů. Nesmírně zajímavou turistickou atrakcí pro nás všechny byla návštěva vesmírného centra NASA.

Opravdovou lahůdku jsem si ale nechal na závěr. Stala se jí návštěva největšího amerického onkologického střediska - M. D. Anderson Cancer Center. Asi ne každému je známo, že toto středisko je pojmenováno po americkém mecenáši, který významně přispěl na jeho výstavbu. Nejdříve jsem na chvíli zapochyboval, zda jsem vůbec v nemocnici - celý obrovský komplex na mě působil spíše jako luxusní hotel. Péče o pacienty je zde dokonale propracovaná, na čemž se podílí i několik desítek voluntérů, kteří pomáhají pacientům orientovat se ve spleťtém bludišti nemocnice. Celkový dojem - jedním slovem - úchvatné!

Koncerty

Všechny koncerty se setkaly s nadšeným ohlasem amerického publika. Mužské sbory jsou ve Spojených státech velkou raritou. Příjemným překvapením pro sbor i sbormistra Jana Míška bylo přijetí Hory tří světél v anglickém překladu. Pokaždé byla tato dvacetiminutová kantáta odměněna „standing ovations“ - potleskem vstaje. Čeští krajané byli vděční za úpravy lidových písní a Janáčkův Ohlas národních písní. Rodilí Američané nechápali, že běloši a ještě k tomu z Evropy zpívají černošské spirituály tak „černošsky“ přesvědčivě. Díky dobré přípravě, obrovskému nasazení a skvělým koncertům si přivážíme z USA několik dalších pozvání.

MUDr. David Belada,
II. interní klinika, odd. klin. hematologie

Poznámka k článku MUDr. Davida Belady

V Texasu je čeština třetím nejužívanějším jazykem po angličtině a španělštině. V druhé polovině devatenáctého století se jen z malé obce Veřovice na Valašsku vystěhovalo do Texasu na 260 lidí, více než jedna čtvrtina vesnice. Podobně tomu bylo i v některých jiných obcích. Dnes jsou potomci těchto imigrantů většinou farmáři. Veřovický rodák **Jan Beseda**, zabývající se genealogií, sledoval osudy někdejších vystěhovalců a jejich texaským potomkům přiblížil jejich předky až do počátku 17. století. Za svou genealogickou studii, kterou při návštěvě svých příbuzných předal České genealogické společnosti státu Texas, byl na návrh této společnosti jmenován texaskou sněmovnou reprezentantů čestným občanem státu Texas. Spolu s diplomem čestného občanství mu byla předána i vlajka státu Texas, která vlála dne 1. 4. 1996 na Kapitolu v Austinu, hlavním městě Texasu. Svědčí to nepochybně o vlivu, který česká komunita v Texasu má. L.Ch.

Chirurgická klinika a Oddělení operačních sálů Bedrnova pavilonu Fakultní nemocnice Hradec Králové mají nové primáře

Dne 26. 3. 2002 proběhlo výběrové řízení vyhlášené ředitelem Fakultní nemocnice na funkci zástupce přednosti Chirurgické kliniky pro léčebně preventivní péči. Ředitel Fakultní nemocnice doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., jmenoval 1. 4. 2002 do této funkce **MUDr. Emila Jaroše, Ph.D.**

Pan doktor Emil Jaroš (59) absolvoval královéhradeckou Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v roce 1968. Po atestaci I. stupně z chirurgie (1972) nastoupil jako sekundární lékař 1. 9. 1973 na Chirurgickou kliniku FN HK. Od 1. 9. 1975 se stal odborným asistentem na Katedře chirurgie LF UK. V této funkci působí dodnes. Atestaci II. stupně z chirurgie získal v roce 1978. Je autorem čtrnácti původních prací publikovaných v odborných časopisech. Přednesl více než 60 prací na vědeckých konferencích a odborných setkáních. V rámci Chirurgické kliniky opakovaně vykonával funkce vedoucího lékaře na chirurgickém oddělení v Nechanicích i na jednotlivých lůžkových stanicích. Dne 20. 3. 2000 obhájil disertační práci a promoci ukončil doktorské studium. V letech 1992-1996 byl MUDr. Jaroš činný na politickém poli, kdy byl zvolen za ODS jako poslanec do České národní rady a posléze do Poslanecké sněmovny.

Dne 3. 4. 2002 proběhlo další výběrové řízení vyhlášené ředitelem Fakultní nemocnice na funkci vedoucí lékař Oddělení chirurgických sálů. Ředitel Fakultní nemocnice doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., jmenoval 15. 4. 2002 do této funkce **MUDr. Karla Kabeláče.**

Pan doktor Karel Kabeláč (59) absolvoval královéhradeckou Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v roce 1966. Jako zkušený lékař s téměř dvacetiletou praxí, atestací I. stupně (1970) a II. stupně z chirurgie (1976), kursy neurotraumatologie a popáleninové medicíny, nastoupil 10. 9. 1984 do Fakultní nemocnice Hradec Králové na Chirurgickou kliniku. Zde v období let 1985-1990 zastával funkci zástupce přednosti kliniky pro léčebnou a preventivní péči. Od roku 1990 pracuje na stejné klinice jako lékař s vyšší atestací. Od roku 1969 je činný v přednáškových a publikačních aktivitách orientovaných na chirurgickou problematiku.

Přejeme oběma novým vedoucím pracovníkům úspěch, spokojenost a dobré pracovní výsledky v náročné řídicí funkci.

Redakce

DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME * DĚKUJEME

V měsíci únoru 2002 poděkoval doc. MUDr. Leoš Heger, CSc., ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, při příležitosti skončení jejího pracovního poměru:

Paní **Jitce Melicharové**, dlouholeté pracovnici II. interní kliniky. Paní Jitka Melicharová nastoupila do KÚNZ Hradec Králové 15. 7. 1964 jako zdravotní sestra na II. interní kliniku. Nejprve pracovala jako zdravotní sestra u lůžka ve směnném provozu a na oddělení dialýzy. Od července

1970 pracovala ve funkci staniční sestry na lůžkovém oddělení mužů. Vzhledem k dobrým organizačním schopnostem byla pověřována zastupováním vrchní sestry v její nepřítomnosti. Při práci zdravotní sestry u lůžka s denní směnou pečovala o inventář kliniky. Od roku 1980 pracovala paní Melicharová v ambulantní části kliniky, zastávala funkci hospodářky a zabezpečovala činnosti spojené se zásobováním pracoviště zdravotnickým materiálem. Paní Jitka Melicharová pracovala na II. interní klinice Fakultní nemocnice Hradec Králové téměř 38 let do skončení pracovního poměru dne 28. 2. 2002, kdy odešla do důchodu.

Odbor personálních vztahů FN

K ŽIVOTNÍMU JUBILEU DOCENTA KARLA BARTÁKA

Dne 6. března 2002 oslavil své 60. narozeniny docent MUDr. Karel Barták, CSc., přednosta Ústavu tělovýchovného lékařství naší fakulty a fakultní nemocnice a senátor Parlamentu České republiky.

V této laudaci chci nejprve připomenout odborný, akademický i politický vývoj jubilanta - vážné osobnosti v medicíně i ve společenském životě. Poté si však neodpustím vzpomenout jeho mladších let; vždyť se známe od studentských dob již déle než 40 roků.

Karel Barták se narodil v Mladé Boleslavi v rodině právníka. Základní a střední školu však absolvoval v Turnově, kam se rodina roku 1949 přestěhovala. Do Hradce Králové přišel studovat na lékařskou fakultu v roce 1959 a promoval 1965. Po jednoroční vojenské službě nastoupil jako řádný vědecký aspirant Katedry fyziologie naší fakulty, tehdy vedené legendárním profesorem Mělkou. Školitele mu dělal pozdější děkan fakulty doc. Škranc. Titul kandidáta věd získal doslova „na poslední chvíli“ v první polovině roku 1969, když obhájil disertační práci „Spiroergometrické vyšetření mladých mužů po podání Dexfenmetrazinu a Psychotonu“. Krátce poté na něho totiž také dopadly represe „normalizačního období“. Snad pro jeho tehdejší mládí v rozsahu menším, než na mnohé blízké spolupracovníky katedry a fakulty. Na Katedře fyziologie mohl zůstat jako vědecký pracovník a teprve později jako odborný asistent.

Ač zařazením teoretik, od počátku měl blízký vztah ke klinice. V roce 1970 složil I. atestaci z interny a roku 1973 přešel jako vedoucí na Oddělení tělovýchovného lékařství, tehdy v rámci II. interní katedry, vedené profesorem Mazákem a později prof. Pidrmanem. V roce 1984 se habilitoval v oboru tělovýchovného lékařství na Fakultě dětského lékařství UK. Odborné, pracovní i lidské klima II. interny a hlavně osobnost prof. Pidrmana Bartáka výrazně ovlivnily. Tělovýchovné lékařství se stalo jednou z více odborných větví, které z internistického kmene „Hlucháku“ vyrostly, osamostatnily se a úspěšně vzkvétají. Ve své profesi se soustředil na problematiku fyziologie tělesných cvičení a sportu a později na využití námahových testů, také u pacientů s ischemickou nemocí srdce. Publikoval na 140 odborných prací v domácí i zahraniční literatuře.

Až společenské změny po listopadu 1989 umožnily nestraníku Bartákovi plně projevit své schopnosti; od roku 1991 byl proděkanem pro studium a v prosinci téhož roku byl zvolen děkanem fakulty, aby byl roku 1994 zvolen i na druhé funkční období. V letech 1994-1997 se angažoval také v komunální politice jako člen zastupitelstva našeho města. V historicky prvních volbách do Senátu Parlamentu ČR byl v roce 1996 jako „nezávislý“ (na kandidátce ODA, za veřejně proklamované podpory KDÚ - ČSL a dalších menších stran) zvolen ve volebním obvodu č. 45 Hradec Králové a okolí na dobu šest roků senátorem.

Po tomto suchém výčtu oficiálních dat chci přiblížit doc. Bartáka i z pohledu ročníkové o rok staršího spolužáka a kolegy. Studentská léta jsme strávili v původních kolejích fakulty - dřevěných barácích v tehdy Pionýrských (dnes Šimkových) sadech, které byly před nedávnem - k zármutku nás pamětníků - zbourány. Volný čas jsme tam dělili mezi nejrůznější sporty, mariáš, návštěvu pivnice Sport-Grádo (dnes změněné v poštu), hledání životních partnerek, a také studium. A je třeba říci, že Karel

se pilně účastnil ve všech těchto aktivitách. Zejména bych chtěl vyzdvihnout odbíjenou, která byla a je jeho láskou. Hrál závodně národní ligu za Turnov. Také po celá dlouhá léta svého působení na „Hlucháku“ zahajoval, spolu s kolegy z II. interny, každý pracovní den jedním až dvěma sety volejbalu.

Druhým sportem, s nímž jubilant spojil spíše své profesní zájmy, bylo judo. V letech 1974-82 byl odpovědným lékařem československého reprezentačního družstva mužů a žen a od roku 1978 pečoval také o členy hradeckého střediska vrcholového sportu mládeže. V těchto souvislostech často doprovázel judisty na tréninková soustředění a někdy i soutěže do zahraničí. Spíše však do „exotických“ zemí (SSSR, Gruzie, KLDR, Mongolsko, Alžírsko), kam se sportovci bez svého doktora vycestovat báli, než do zemí se standardní zdravotní péčí.

Od roku 1991 mám nepřetržitě možnost sledovat práci doc. Bartáka ve vedení naší školy - jako proděkana, děkana a nyní jako člena mého kolegia. A rád osvědčuji, že ve všech těchto funkcích projevoval (a projevuje) svůj smysl pro racionální a rozumné řešení problémů. Jako děkan zreorgani-

zoval personální obsazení administrativy děkanátu, takže ta dnes funguje jako správně seřazený stroj. Byla zahájena výuka zahraničních studentů v anglickém jazyce a výuka nového bakalářského oboru - ošetrovatelství. Pro úspěšnou činnost instituce je ale třeba i dobrých osobních vztahů. A zde bych chtěl uvést další přednosti doc. Bartáka - jeho kladný vztah k lidem, schopnost navazovat osobní kontakty a celkově pozitivní motivaci. Charakteristická jsou v tomto směru Bartákova kréda, uvedená na jeho internetové stránce senátora - „Nelze být vždy hrdinou, vždy však lze zůstat člověkem“ - a citát švýcarského myslitele a spisovatele 18. století J. G. Lavatera - „Chceš-li být moudrý, nauč se rozumně ptát, pozorně naslouchat, klidně odpovídat a když nemáš co říci, přestat hovořit.“

Svou funkci senátora PČR vykonává doc. Barták velmi zodpovědně. Zastává funkci místopředsedy výboru pro zdravotnictví a sociální politiku, člena stále komise pro krajany žijící v zahraničí a člena podvýboru pro rovnoprávné uplatnění zdravotně postižených občanů. Velmi aktivně se angažoval třeba při projednávání novely zákona o zdraví lidu, kde svým později přijatým pozměňovacím návrhem zajistil studentům medicíny, aby při studiu mohli, v rámci zákona, „nahlížet“ do zdravotnické dokumentace nemocných. Ve svém volebním obvodu při „senátorských dnech“ trpělivě naslouchá starostem, stížnostem i podnětům občanů a všemožně se jim snaží pomoci.

Popis jubilanta by nebyl úplný, kdybych nezmínil i jeho koníčky - zahrádkářství a vaření. Pro zájemce doporučuji například jeho recept na vykostěnou kachnu nadívanou vykostěným kuřetem a drůbežími játry.

A k jubilantovi neodmyslitelně patří i jeho „druhá polovina“ - manželka Věra; ve vzácném souladu spolu žijí již 35 let a těší se ze svých dvou dětí a dvou vnoučat.

Milý Karle, přeji Ti i do dalších let dobré zdraví a úspěchy ve všech Tvých různorodých aktivitách - pro svou rodinu, profesi, fakultu a fakultní nemocnici i pro občany našeho státu.

Ad multos annos.

Prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc.

Patří již k tradici časopisu *Scan*, že dává prostor i výtvarnému umění. Vedle reprodukcí starších grafických děl např. Giovanni Andrea della Croce a Hanse von Gersdorffa, kreseb V. Morstadta, maleb Eduarda Gurka, Jindry Vlčka či sochařských děl Ladislava Zívra nalézali čtenáři na stránkách *Scanu* i reprodukce grafik a obrazů soudobých tvůrců - Petra Balíčka, Josefa Bavora, Jana Dingy, Jaroslava Chebena, fotografie soch Petra Nováka, a také řadu uměleckých fotografií autorů Petra Balíčka, Zdeňka Menece, Jana Smita, Vratislava Šustila, Miloše Vojíře, Pavla Žáčka a dalších. Těší nás, že v této tradici můžeme nadále pokračovat a připomenout uměleckou tvorbu i představit osobnosti dalších autorů. Dík za to patří kolegovi RNDr. Petru Balíčkoví, který redakci *Scanu* zprostředkoval kontakt s předními královéhradeckými výtvarníky.

Ludvík Vašina

Sochař, medailér, malíř a grafik Ludvík Vašina není rodilý Hradečan. Místem, kde poprvé spatřil svět, je Moravský Písek a stalo se tak 30. srpna 1936. Jenomže po studiích na Vysokém učení technickém v Brně (1954-1959), kde získal titul stavebního inženýra, zakotvil v Hradci Králové a netrvalo dlouho a zařadil se mezi nepřehlédnutelné osobnosti zdejšího kulturního života. Dnes, po čtyřiceti letech, již Ludvík Vašina neodmys-

litelně patří k našemu městu, což ovšem vůbec neznamená, že by se uzavřel jen v jeho zdech. Svým dílem překračuje nejenom hranice města a regionu, ale i České republiky, jak to mj. stvrzuje i přehled jeho výstav:

- 1964 • Obrazy a grafika - Nowe Tychy, Polsko
- 1968 • Obrazy - Hradec Králové
- 1985 • FIDEM (celosvětová přehlídka současné medailérské tvorby) - Stockholm
- 1987 • Současná česká medaile a plaketa - Praha, Pardubice, Berlín, Brno
- 1988 • Umění a umělci na čsl. a francouzské medaili - Praha, Paříž
- 1989 • II. mezinárodní kvadrienále medailí - Kremnica (cena ČFVU)
 - Medailérský autoportrét - Brno
 - Medaile pro Muzeum východních Čech - Hradec Králové
- 1992 • FIDEM - Londýn
 - I. salon medaile - Brno
- 1994 • FIDEM - Budapešť
- 1995 • Svět české mince a medaile - Kutná Hora
 - České medaile 1987 - 1996 - Pražský hrad
- 1996 • II. salon medaile - Železný Brod
 - FIDEM - Neuchatel, Švýcarsko
- 1997 • Křesťanská inspirace v tvorbě současných českých medailérů - Muzeum Říčany - Praha, Pasovská kaple
- 1998 • Mezinárodní symposium lité medaile, plakety a drobné plastiky - Uherské Hradiště
 - Ludvík Vašina - výběr z tvorby - Galerie moderního umění v Hradci Králové
- 1999 • III. salon Asociace umělců medailérů - Muzeum skla a bižuterie, Jablonec nad Nisou - Oblastní galerie Vysočina, Jihlava - Galerie Celebris, Hradec Králové
- 2000 • Galerie F. A. Sporcka, Hospital Kuks
- 2001 • Galerie Na mostě, Hradec Králové
 - Východočeský výtvarný salon, Kongresové centrum, zámek Litomyšl, Galerie Barbara, Hradec Králové
- 2002 • Galerie 'N, Blansko

Ludvík Vašina je váženým členem Asociace umělců medailérů v Praze a předsedou Unie výtvarných umělců, oblastního sdružení Hradec Králové. Jeho díla jsou ve sbírkách Národní galerie v Praze, Ministerstva kultury ČR, Galerie moderního umění v Hradci Králové, Galerie Slováckého muzea v Uherském Hradišti a v soukromých sbírkách doma i v zahraničí.

Z rozsáhlého a oborově širokého uměleckého díla Ludvíka Vašiny, které zahrnuje grafiku, obrazy, sochy a medaile, představujeme dvě (viz také s. 3) z jeho litých medailí. Této sochařské disciplíně se umělec začal výrazněji věnovat v osmdesátých letech a není tajemstvím, že dnes patří k předním českým medailérům. Obdobně, jako u některých obrazů Ludvíka Vašiny z posledních let, zůstává nám i u jeho medailí jejich myšlenkový obsah skryt, aby o to silnější byl náš estetický prožitek. Ale přesto cítíme jejich narativní charakter: v každé z těch medailí se totiž zřetelně odráží autorův „žitý svět“, jeho filosofický pohled na přírodu, společnost i na samotného člověka, a také jeho schopnost a ochota svobodné transcendence.

Děkujeme Mistru Ludvíku Vašinovi za vstřícnost, se kterou vyhověl žádosti redakce našeho časopisu, a těšíme se, že v dohledné době budeme moci otisknout i další ukázky z jeho díla.

PhDr. Vladimír Panoušek

Medaile, 1998

Profesor MUDr. Jaroslav Peregrin, DrSc., zemřel

Rodák z Komárna, ale rodinným původem Východočechem a svým čínorodým životem a dílem významný Hradečan, by se byl letos v prosinci dožil 80 let. Gymnázium a lékařskou fakultu absolvoval v Hradci Králové. Již za studií začal pracovat ve Fyziologickém ústavu LF UK. Po promoci (v březnu 1950) působil v ústavu postupně jako asistent, odborný asistent, docent a profesor fyziologie (1968). Počátkem sedmdesátých let ho postihlo normalizační bezpráví a v té době byl nucen opustit svou oblíbenou pedagogickou činnost a stal se vědeckým, později vedoucím vědeckým pracovníkem. Jeho vysoký charakterový a morální kredit a všeobecná úcta, jíž se na fakultě těšil, byly však důvodem k tomu, že mu i v těchto nesešných dobách byla dána možnost podílet se na organizaci a řízení fakultního výzkumu.

Kandidátskou i habilitační práci věnoval postaktivační potenciaci, ale v té době ho už plně zaujala problematika elektrofyziologie analyzátorů. Vybudoval na fakultě dobře vybavené elektrofyziologické pracoviště a významně se podílel na zřízení obdobného zařízení zprvu na Neurochirurgické klinice a později na Oční klinice, kde po odchodu do důchodu pracoval v plné aktivitě čtrnáct let až do konce svého života.

Jeho obsáhlou vědeckou činnost dokumentuje na tři sta vědeckých publikací v domácím i zahraničním tisku, pět monografií a několik stovek přednášek doma i v cizině (Moskva, Lipsko, Stockholm, Erfurt, Berlín). Zvláště významná byla jeho dlouhodobá vědecká stáž v Kerckhofově institutu v Bad Nauheimu u profesora E. Dodta, kde realizoval zařízení na měření tloušťky chorioidální cévní pleteně - fotopletysmografií.

Odborný a výzkumný zájem věnoval profesor Peregrin zejména oftalmologii, jak o tom svědčí více než polovina jeho

vědeckých prací. Byla to klinická elektroretinografie, elektrookulografie, vektorová ERG, PERG a zrakové vyvolané odpovědi.

Do praxe zavedl stimulátor CAM na léčení amblyopie, intenzivně se zajímal o citlivost na kontrast a o zrakovou ostrost (konstrukce normě vyhovujících optotypů a se svým synem počítačem řízeného přístroje pro stanovení vizu s přesným stanovením MÚR).

Ve spolupráci s Radiodiagnostickou klinikou a s I. interní klinikou se zajímal o měření stažlivosti myokardu u ischemické choroby srdeční.

Profesor Peregrin byl vyhraněnou osobností, vybavenou hlubokým všeobecným vzděláním a encyklopedickými znalostmi. Vynikal tím, že byl kdykoliv schopen přijímat nové postupy a aplikovat je v praxi. Nejlépe to dokumentuje skutečnost, že už od počátku šedesátých let

jako jeden z prvních fyziologů ovládl a do praxe zavedl počítačovou techniku.

Byl nositelem Deylovy ceny, ceny Čs. nefrologické společnosti a stříbrné medaile Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

O neobyčejně bohaté paletě jeho zájmů svědčí i spolupráce s rychnovským archivem, kde mj. objevil do té doby neznámý dopis Jana Evangelisty Purkyně a podrobné genealogické nálezy o rodině Peregrinových.

Prožil krásný, plný život také díky vynikajícímu rodinnému zázemí i díky tomu, že se mohl těšit z úspěchů svých dvou synů, dosažených na akademické půdě. Do srdcí nás všech, kteří měli příležitost ho blíže poznat a seznámit se tak s jeho vstřícností a ochotou k radě i pomoci, se zapsal nezapomenutelným způsobem a zůstává trvale nedostižným vzorem.

Prof. MUDr. Jaromír Svěrák, DrSc.

JOHN LOCKE: DOPIS O TOLERANCI

Brněnské nakladatelství Atlantis vydalo v roce 2000 jedno z nadčasových děl filozofa a lékaře Johna Locka - jeho Dopis o toleranci. John Locke (1632 - 1704) tento dopis psal v době svého politického exilu v Holandsku na přelomu let 1685-1686 a adresoval jej svému příteli profesoru Limborchovi. Ten v roce 1969 uveřejnil původní latinskou verzi díla (Epistola de Tolerantia) a ještě téhož roku i anglický překlad. Nynější brněnské vydání je překladem ze soudobého anglického znění z roku 1968 a je doplněno předmluvou a poznámkami překladatele Petra Horáka.

V úvodu svého Dopisu John Locke říká: „...toleranci považuji za hlavní charakteristický znak pravé církve. Neboť ať se jedni sebevíce pyšní starobylostí míst a jmen nebo nádhrou svých obřadů, druzí reformací svého učení, všichni pak pravověrností své víry (neboť každý je pravověrný vůči sobě samému), tato tvrzení, a další tohoto druhu, jsou spíše známkami lidského usilování o moc a nadvládu než zna-

meními církve Kristovy.“ Již tato jeho slova naznačují, že autorovi nešlo jen o náboženskou toleranci, ale že svým dílem reagoval i na politické poměry, jež byly náboženskou nesnášenlivostí ovlivněny. „Považuji za nanejvýš nutné rozlišovat mezi záležitostmi občanské vlády a záležitostmi náboženskými,“ říká dále John Locke, a na jiném místě dodává, že „Péče o duši nepřináležejí státnímu úředníkovi“. Církev je Johnu Lockovi „svobodným společenstvím lidí, kteří se sami od sebe sdružili k tomu, aby veřejně uctívali Boha“. Naproti tomu stát chápe jako „společenství lidí, jež bylo ustaveno pouze kvůli zachování a rozvíjení občanského blaha“. V závěrečné části Dopisu pak nalezneme i slova, která činí myšlenky tohoto díla i dnes aktuálními: „Nikoli různorodost názorů, jíž se nelze vystříhat, ale nechota snášet lidi jiného smýšlení způsobila většinu nesvárů a válek, které v křesťanském světě povstaly kvůli náboženství.“

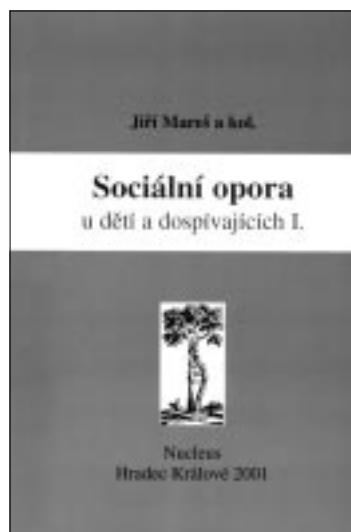
Pa

Recenze knihy

Jiří Mareš a kol.: Sociální opora u dětí a dospívajících I. Hradec Králové, Nucleus, 2001, 156 s.

Prof. MUDr. Jiří Mareš, CSc., přednosta Ústavu sociálního lékařství Univerzity Karlovy v Praze, Lékařské fakulty v Hradci Králové, vydal spolu s kolektivem šestnácti spolupracovníků publikaci *Sociální opora u dětí a dospívajících I.* Kromě pracovníků Ústavu sociálního lékařství a Dětské kliniky Lékařské fakulty a Fakultní nemocnice v Hradci Králové se na publikaci podíleli pracovníci dvou dalších univerzit, a to Ústavu společenských věd Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě (B. Koukola a E. Ondřejová) a Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky Univerzity Palackého v Olomouci (J. Králová), dále pracovník Institutu pro postgraduální vzdělávání ve zdravotnictví v Praze (J. Křivohlavý), a co je potěšitelné, i dva pracovníci z nemocnice v Lito-myšli (M. Dostálek a L. Troneček).

V obecné části se J. Mareš s hlubokou znalostí příslušné literatury (jak je to ostatně pro autora příznačné) velmi zasvěceným způsobem zabývá otázkami teoretických přístupů ke zkoumání sociální opory, problémy s definováním sociální opory a s diagnostikou sociální opory u dětí a dospívajících. Obecnou část uzavírá kapitola věnovaná metodám zjišťování sociální opory (J. Křivohlavý). Z celosvětového přehledu literatury vyplývá, že diagnostika sociální opory u dětí a dospívajících je disciplína, která se teprve začíná rozpracovávat. O to je záslužnější, že vznikla publikace, která se věnuje právě této problematice. Zatímco obecná část osloví především psychology a pracovníky zabývající se otázkami sociální opory, speciální část poskytne dostatek podnětů k zamýšlení každému, kdo přichází do styku s nemocnými dětmi a dospívajícími, a to zvláště v kapitolách „Rodina jako zdroj sociální opory při dětském zvládnutí nemoci“ (J. Marešová, J. Mareš), „Sociální opora u dlouhodobě nemocných dětí“ (D. Komárek, H. Zděnková, J. Bavorová), „Sociální opora a zvládnutí zátěžových situací u dětských hemato-onkologických pacientů“ (M. Rybářová, J. Pečenková), „Sestra jako sociální opora hospitalizovaných dětí“ (J. Pečenko-

vá, I. Machalová). Při přečtení posledně jmenované kapitoly si čtenář uvědomí, že ze zdravotnického personálu je to především sestra, která je sociální oporou pro nemocné dítě, a na rozdíl od sester na oddělení dospělých plní tuto náročnou úlohu v mnohem větší míře i vůči rodičům nemocných dětí. Úloha učitelky a vychovatelky Speciální školy při nemocnici jako významný zdroj opory pro hospita-

lizované dítě je obsahem zajímavé kapitoly zpracované A. Vodovou a J. Marešem. Pro učitele lékařské fakulty - a pro učitele prvního ročníku zvláště - bude zajímavá a současně i poučná kapitola M. Rybářové věnovaná analýze zdrojů sociální opory pro studenty medicíny na samém začátku studia, tedy v době adaptace na vysokoškolské studium a pro část studentů i na kolejně život.

Publikace je rozhodně záslužným činem. Je jistě nutno souhlasit s názorem hlavního autora J. Mareše, že pokud zpracovávání diagnostiky sociální opory u dětí a dospívajících nemá být samoučelné, bude nutno věnovat pozornost i výstupům, které by byly návodem ke zlepšení dosavadní opory dětí v rodině, ve škole a v nemocničních odděleních. Zároveň se nám vtírá otázka, do jaké míry se tato důležitá problematika promítá do výukových plánů zdravotních sester a studentů medicíny.

Celá publikace je sepsaná dobrou češtinou s jasnými formulacemi, takže je velmi čtivá. I to dotvrzuje péči, která byla knize a v ní probíraným myšlenkám věnována.

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.

Zemřel MUDr. Andrej Šimko

Dne 2. dubna 2002 zemřel ve věku 75 let pan MUDr. Andrej Šimko, někdejší dlouholetý pracovník Fakultní nemocnice v Hradci Králové.

Pan doktor Andrej Šimko se zapsal do historie naší nemocnice jako uznávaný odborník v oblasti pracovního lékařství a chorob z povolání. V polovině padesátých let nastoupil do tehdejšího Ústavu pracovního lékařství, založeného v roce 1949 v rámci Interní kliniky. Později se pracoviště osamostatnilo a počátkem šedesátých let se transformovalo na kliniku. Pan doktor Andrej Šimko se významně

podílel zejména na zkoumání negativních vlivů chemických zátěží na zdravotní stav pracovníků v rizikových prostředích. Z této oblasti také pocházejí četné významné a oceněné práce, jichž byl spoluautorem (práce o toxicitě sirouhlíku, o profesním onemocnění kuličů skla atd.).

Ale nejen do historie se pan doktor Andrej Šimko zapsal. Těm, kdo ho znali, zůstává i trvalá vzpomínka na dobrého člověka, kolegu a vstřícného spolupracovníka.

Čest jeho památce.

PhDr. Vladimír Panoušek

Výstavba v nemocnici v prvních poválečných letech

Na přelomu let 1947/1948 vydal Místní národní výbor v Hradci Králové za redakce tajemníka MNV JUDr. Stanislava Kadečky příležitostně tisk nazvaný „Hradec Králové“. V článku „Královéhradecká nemocnice“ zde připomíná tehdejší lékařský ředitel okresní nemocnice prim. MUDr. Václav Tesař dějiny tohoto ústavu. Zmiňuje se mimo jiné o dostavbě infekčního pavilonu, započaté v roce 1941, jejíž realizace však po zákazu stavební činnosti v roce 1942 byla zastavena, když zbudovány byly pouze základy. Dále se také zmiňuje o tom, že v roce 1945 byl vystavěn „tvárniceový barák“ u infekčního pavilonu, který se po zřízení hradecké pobočky pražské Lékařské fakulty Univerzity Karlovy stal sídlem Neurologické kliniky. Další takový barák pak byl v roce 1945 v areálu nemocnice zbudován pro ubytování služebního personálu. Pro úplnost můžeme ještě doplnit, že v prvních poválečných letech byla provedena i přístavba pavilonu patologicko-anatomického ústavu.

Z dnešního pohledu se může zdát, že se toho v uvedeném období zas tak moc nepostavilo. Ale je třeba mít na mysli, že národní hospodářství se tenkrát teprve vzpamatovávalo z válečných let a navíc zde byly i jiné stavební priority, především výstavba bytů. O tom, že budování nemocnice nebylo v prvních poválečných letech snadné, podává svědectví i kniha prof. MUDr. Bohuslava Boučka „Dvouletá činnost fakultní pobočky Hradec Králové (1945-46 a 1946-47)“, z níž se mimo jiné dovídáme:

Dne 18. prosince 1945 se, za účasti zástupců fakultní pobočky, místního a okresního národního výboru, ministerstva školství a osvěty a ministerstva zdravotnictví, konala v Praze schůze, v průběhu jejíhož jednání bylo potvrzeno, že celá královéhradecká okresní nemocnice bude vyhrazena fakultním účelům. Tím se pobočka de facto i de jure stala odpovědnou za další rozvoj nemocnice, včetně další výstavby.

O nezbytnosti vytvořit generální stavební program pro nemocnici, jejíž pavilony velikostí nepostačovaly, jednala již první schůze učitelského sboru fakultní pobočky v listopadu 1945. V lednu 1946 pak bylo oznámeno, že úprava provizorního tvárniceového baráku, v němž by měla mít sídlo Neurologická klinika, bude ještě do konce měsíce dokončena. Brzy na to, v březnu 1946, však finanční komise ONV zastavila další stavební práce v nemocnici a učinila je závislými na financování ze strany ministerstva zdravotnictví. Pouze díky intervenci předsedy ONV pana B. Muchy v Zemském národním výboru bylo nakonec na stavební investice v nemocnici uvolněno 12 mil. Kčs. Tato částka však zdaleka nepostačovala. Podle odhadu Zemského národního výboru by si uskutečnění úplného stavebního programu (budovy pro dětskou kliniku, psychiatrickou kliniku, plicní kliniku a radiologického oddělení, rozšíření Staré nemocnice, výstavba bytového objektu) vyžádalo finanční náklady zhruba 103 mil. Kčs. I k provedení nejnútnejších staveb (dostavba infekčního pavilonu, adaptace ve Staré nemocnici, nástavba interního pavilonu a obytného domu) by bylo zapotřebí téměř 17 mil. Kčs a dalších více než 10 mil. Kčs by představovaly náklady na vnitřní zařízení.

V říjnu 1946 byl schůzím učitelského sboru fakultní pobočky schválen tzv. malý stavební plán na příštích pět let, zahrnující výstavbu budov pro dětskou, neurologickou, ortopedickou a stomatologickou kliniku a pavilonu pro léčbu zářením. Do plánu byla také zařazena stavba poslucháren - patologicko-anato-

mické, chirurgické a interní, a také přístavba budovy patologicko-anatomického ústavu. Tento investiční plán byl nadřazenými orgány shledán oprávněným, ale přesto nebyl zařazen do tehdejšího dvouletého plánu, neboť původně očekávané dvě miliardy na zdravotnictví byly seškrtány na pouhých 72 mil. Kčs. V listopadu 1946 došlo k další změně tzv. malého stavebního plánu: prioritou se stalo rozšíření technických zařízení, úpravy ve Staré nemocnici a nástavba třetího patra na interním pavilonu pro dětskou kliniku. Přístavba infekčního pavilonu, zbudování posluchárny patologicko-anatomického ústavu a výstavba budovy pro rentgenologický ústav zůstaly závislé na schválení plánů Zemským národním výborem. V březnu 1947 pak schůze učitelského sboru konstatuje, že zahájení přístavby infekčního pavilonu nic nestojí v cestě. V květnu 1947 je znovu upraven stavební plán (již na rok 1948), a to s pořadím naléhavosti: 1. dětský pavilon, 2. dokončení adaptací a stavba posluchárny ve Staré nemocnici, 3. cvičební operační sál na chirurgické klinice, 4. nástavba třetího patra na interním pavilonu, 5. eventuálně stavba budovy rentgenologického ústavu. Taktéž v květnu byla zahájena práce na přístavbě infekčního pavilonu. Budování přístavby patologicko-anatomického ústavu se v důsledku úředních kompetenčních sporů pozdrželo. Za zmínku stojí i poznámka prof. Boučka, že „výpomoc studentů při kopání základů byla nevalná“.

Přístavba infekčního pavilonu byla dokončena v závěru roku 1947. Přístavba pavilonu patologicko-anatomického ústavu - posluchárna se 120 místy, dvě laboratoře a místnost pro praktická histologická cvičení studentů - byla předána do užívání v roce 1948 (současná podoba budovy dnešního Fingerlandova ústavu patologie je výsledkem až další rekonstrukce a přístavby realizované v závěru roku 1967 - pozn. autora).

Autorem architektonických návrhů na přístavbu infekčního pavilonu a na přístavbu posluchárny patologicko-anatomického ústavu byl Doc. Ing. Dr. tech. Jan Reichl (* 7. 7. 1899 v Hradci Králové - † 25. 2. 1985 v Hradci Králové), jeden z významných tvůrců moderní tváře našeho města. V roce 1924 absolvoval Vysokou školu architektury a pozemního stavitelství v Praze, v letech 1925 - 26 studoval mistrovskou školu architektury na Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Josefa Gočára. V malířství se vzdělával v ateliérech R. Schlossera, O. Peterse a F. Engelmüllera. Doktorát technických věd získal v roce 1934 a v roce 1947 se stal docentem na Vysoké škole architektury v Brně. Projektové činnosti se věnoval od roku 1930. Z jeho královéhradeckých realizací zaujímají přední místo budova Státní banky (dnes Komerční banka) na Náměstí osvoboditelů (1931) a sousední bývalé Okresní hospodářské záložny (1933), budova Průmyslové školy stavební na Pospíšilově třídě (1929) a budova Sborového velitelství (1938), dnes sídlo teoretických ústavů Lékařské fakulty UK. Byl zakládajícím členem královéhradeckého Stavoprojektu, kde působil až do roku 1975. Z jeho posledních děl si můžeme připomenout citlivou rekonstrukci domů v prostoru někdejší Slezské brány z let 1967 - 1970.

Jako autor architektonického návrhu budovy určené někdejšímu Sborovému velitelství se docent Jan Reichl po roce 1945 ujal i projekčních prací pro přizpůsobení objektu potřebám naší fakulty.

PhDr. Vladimír Panoušek

K padesátinám prim. MUDr. Ivana Tůmy, CSc.

V nedávných dnech si své první „kulaté“ životní jubileum - padesáté narozeniny - připomněl prim. MUDr. Ivan Tůma, CSc., zástupce přednosta Psychiatrické kliniky pro léčebně preventivní péči. Narodil se 18. dubna 1952 v Přerově. Po promoci na Fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy v Praze v r. 1977 nastoupil na královéhradeckou Psychiatrickou kliniku, ale brzy na to se ještě krátce vzdálil, aby vykonal vojenskou prezenční službu. Zprvu na klinice působil jako vědecký pracovník LF UK, od r. 1981 jako sekundární lékař kliniky a odborný asistent Katedry psychiatrie LF UK. V r. 1994 byl ustanoven do funkce zástupce přednosta kliniky pro léčebně preventivní péči.

Svoji vědeckou psychiatrickou erudici posílil MUDr. Tůma i třemi dlouhodobými zahraničními pobyty: V r. 1988 se podílel na výzkumném projektu „Studie magnetické rezonance mozku u schizofrenie“ v Clinical Research Centre Harrow v Londýně, v letech 1992 - 94 po dva roky pracoval v Nathan S. Kline Institute for Psychiatric Research v Orangeburgu v USA,

v r. 2000 absolvoval studijní pobyt v Psychiatrické léčebně St. Jozef Universitat Centrum v Kortenbergu v Belgii.

MUDr. Ivan Tůma dosud uveřejnil více než sto odborných prací a proslovil na 180 přednášek. Je členem výborů Psychiatrické společnosti ČLS JEP a České neuropsychofarmakologické společnosti, členem redakčních rad časopisů Psychiatrie a Lékařské zprávy LF UK v Hradci Králové. Od r. 1998 je členem Výboru a Sekce psychiatrie Union Européenne des Médecins Spécialistes a delegátem Psychiatrické společnosti ČLS JEP v této Unii.

Co především bychom však při příležitosti životního jubilea primáře MUDr. Ivana Tůmy chtěli připomenout, jsou jeho skromnost, schopnost porozumět druhým lidem a přátelský vztah ke spolupracovníkům, vlastnosti, pro které ho máme rádi. A tak bychom si přáli, aby i naše blahopřání k padesátinám přijal jako upřímný a kamarádský pozdrav na cestu do dalších let.

Spolupracovníci

KRÁLOVÉHRADECKÉ EVERGREENY

Tentokrát se ve vzpomínkách nejprve vrátíme do podivné doby krátce po skončení 2. světové války. Ale již dalšími příhodami se opět přiblížíme době nedávné a dnešku.

Já zavřu oči a ty střílej

Docent (později akademik) Jan Bedrna od svého jmenování přednostou chirurgického oddělení hradecké okresní nemocnice (1933) pravidelně dojížděl do plicní léčebny Albertinum v Žamberku, aby zde prováděl kolapsovou léčbu plicní tuberkulózy (torakoplastiku, torakokaustiku). Položil tak základy pro pozdější rozvoj radikální chirurgické léčby TBC (resekce plic), jíž se věnoval jeho žák profesor Procházka. Stalo se krátce po osvobození v roce 1945, na cestě do Žamberka doprovázel profesora Bedrna MUDr. Rudolf Petr. Cesta tenkrát nebyla zrovna nejbezpečnější, neboť v kraji se stále ještě pohybovali ojedinelí vojáci německé armády. Jízda autem ubíhala vcelku klidně, nicméně docent Bedrna se pojednou obrátil k MUDr. Petrovi a podával mu pistoli se slovy: „Bude-li se něco dít, já zavřu oči, dám plný plyn a ty zatím střílej!“

Já žádného Císaře k porodu nechci

Mladá, ještě ne osmnáctiletá rodička byla sledována pro ohrožené těhotenství MUDr. Radochou, který byl znám svým neobyčejně citlivým a ohleduplným přístupem k těhotným. Mladé rodiče říkal „holčičko“ a získal si její neomezenou důvěru. Stalo se, že v sedmém měsíci těhotenství byla přivezena na kliniku s hrozícím porodem. Když po dvoudenním sledování na porodním sále a opakovaných provokacích

se porod nerozběhnul, sešlo se nad rodičkou konsilium se závěrem: „To je pro císaře.“ Mladá rodička, již tak dost ztrápená čekáním na porod, však začala hlasitě bédovat: „Já žádného Císaře nechci, toho neznám. Já chci svého pana doktora Radochu.“

Hamburger a hamburger

Jedenáctiletý chlapec navštívil lékařku pro dysurické obtíže. Doprovod své matky odmítl s tím, že je už dost velký, aby šel k paní doktorce sám. „Zítřka mi doneseš Hamburgera,“ zakončila lékařka vyšetření. „Říkal jsi, že maminka pracuje v nemocnici, tak ona ti už vysvětlí, co máš přinést.“ Chlapcova maminka sice v nemocnici pracovala, ale jako uklízečka. Že jde o moč na vyšetření močového sedimentu, nevěděla. „A to ses nemoh paní doktorce zeptat, zda chce ten hamburger syrový nebo teplý,“ reagovala matka na vzkaz lékařky, rozladěná tímto zvláštním požadavkem. A tak pro jistotu byla příští den paní doktorka obdarována jak syrovým, tak ještě teplým hamburgrem.

Dva dny volna

Zaslechli jsme, jak na ambulanci jedna pacientka vyprávěla o své desetileté vnučce s dobře prořezaným jazykem. Když jednou vnučka hodně zlobila, tak jí pacientka údajně řekla, že když bude zlobit, že ona umře. To ale vnučku nijak nevyvedlo z míry a ptala se: „A babi, kdy to bude? Víš, v naší třídě zemřel jedné holčičce dědeček a ona dostala dva dny volna.“ Na babičku si však nepřišla: „Tak to ne. Já ti schválně umřu v sobotu.“

L.Ch.

Poznej sám sebe (gnóthi seauton) - hádanka vytesaná před tisíciletími do sloupu Apollónova chrámu v Delfách, na kterou hledalo odpověď mnoho tyranů, monarchů, válečníků i filosofů, nás zlákala navštívit tato místa, obestřená tajemnými mýty, ovlivňujícími dějiny starověkého Řecka. Vyplováme cestou černých korábů stříbrným mořem, před námi se do mlžného oparu noří pohoří Fókidy a Parnassu (foto 1) a již kotvíme ve starém delfském přístavu Kris (dnes Kírra).

Delfy se rozkládají na svazích Parnassu v srdci Fókidy. Byly osídleny již v době mykénské. Mýty vyprávějí, že tehdy žil na dně magické rokle v jeskyni s pramenem strašlivý drak Pythón, který pronásledoval bohyni Létu, aby zabránil narození dítěte, jež počala s Diem. Když se jí narodil syn - byl to Apollón - odešla s ním do Delf a sotva čtyřdenní bůh svými šípy draka zabil. Tím se stal ochráncem a vládcem prvotních sil skrytých v rokli se schopností věštít. Jeho čin je symbolem vítězství nad divokostí, primitivismem a barbarstvím, které představoval Pythón. Apollón zavádí řád, dává průchod rozumu, vědění a tvořivým silám. Na paměť jeho činu byla v 10. stol. př. Kr. vystavěna svatyně Apollóna Pýthia. Prvními kněžstvími byli plavci z Kréty, jejichž černý koráb zavedl Apollón do delfského přístavu.

Návštěvu začínáme u Kastalského pramene, kde se prosebníci před setkáním s Apollónem omývali. Rozechvělí procházíme Svatou cestou, kde bývaly obchůdky s votivními dary, míváme thesaury (pokladnice / foto 2), do nichž dary věštírně ukládala jednotlivá města (Sikyón, Théby, Syrákúsy atd.). Nejzachovalejší a umělecky nejhodnotnější jsou Athénská a Sifnóská pokladnice. Bývaly zde uloženy dary ohromné ceny, avšak téměř vše bylo vyloupeno. Proslulým lupičem byl císař Nero, který nechal odvézt mnoho uměleckých děl do Říma. Zastavujeme ve Svatém okrsku u impozantní Apollónovy svatyně (foto 3), kde Pythia, sedící v adytu na vyvýšené trojnožce, v extázi pronášela své věštby, jež kněží zapisovali a upravovali do veršů.

Apollón, mluvčí Dia, se nikdy nemohl mýlit, ale prosebníci si věštby někdy vyložili špatně a přivodili si tak zkázu. Protože věštby bývaly často dvojsmyslné, býval Apollón někdy nazýván Loxiás (Křivý). Delfská věštírna se stala náboženským a politickým středem starověkého světa, bez dotazu v ní se po dlouhá staletí v Řecku nic významnějšího neudálo. Symbolem tohoto „pupku světa“ byl bedlivě strážžený omfalos, posvátný kámen zahalený do vlněné roušky (foto 4).

Zachovalé divadlo, zbudované na svahu nad chrámovou terasou, jedinečně doplňuje panoráma svatyně (foto 5).

Vně posvátného okrsku je stadion (foto 6), kde se na paměť Apollónova vítězství nad drakem každé čtyři roky konaly pýthijské hry. Stadion pojme až 70 tisíc di-

váků a hry svým rozsahem předčily všechny ostatní konané ve starověkém Řecku. Zprvu měly hry charakter muzických soutěží, až později se rozšířily o atletická klání a závody koňských spřežení.

Pod Apollónovou svatyní, v posvátném okrsku Athény Pronaia, nás upoutá klenot řecké architektury - slavný Tholos architekta Theodora z r. 380 př. Kr. (foto 7). Je srovnatelný pouze s Tholem v Epidauru a je skutečně perlou Delf.

Závěr naší návštěvy patří archeologickému muzeu, kde obdivujeme sochu Vozataje (dar tyрана Polyzéla), sochy Kleobida a Bitóna a slavnou Sfingu (foto 8), jež stávala na 12 m vysokém sloupu před Apollónovou svatyní. Možná je to ona, která kladla lidem hádanku o dvojnožci, trojnožci a čtyřnožci stejného jména, který jako jediný ze všech bytostí mění svoji podobu. Byla nesmírně hrdá, že nikdo z lidí nezná odpověď, stejně jako na hádanku vytesanou na sloupu ve svatyni. Jediný Oidipús hádanku rozluštil a tím způsobil její smrt, neboť ztratila své tajemství a ze zoufalství se vrhla z útesu do moře. On odpověděl i na druhou hádanku, kterou jsme začali naše vyprávění, totiž „pochop, že jsi člověk!“ Nepoznal ovšem co je člověk, ani jakým záluďností osudu je vydán napospas, a tak se na něm vyplnil lidský úděl.

J.S.

ZEMĚ LIDÍ

objektivem

JANA SMITA

PRESTIŽNÍ UZNÁNÍ PROFESORU ZDEŇKU ZADÁKOVI

Prof. MUDr. Zdeňku Zadákovi, CSc., přednostovi Kliniky gerontologické a metabolické Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, se v minulých týdnech dostalo několika prestižních uznání:

- Byl opětovně zvolen členem výboru České internistické společnosti.
- Ministrem zdravotnictví byl jmenován členem Stálého konzilia prezidenta republiky.
- Ministrem zdravotnictví byl jmenován členem pracovní skupiny Vědecké rady Ministerstva zdravotnictví ČR.

K významným projevům uznání panu profesoru Zdeňku Zadákovi upřímně blahopřejeme.

PROFESOR VLADIMÍR PALIČKA NADÁLE PŘEDSEDOU ODBORNÉ SPOLEČNOSTI

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., přednosta Ústavu klinické biochemie a diagnostiky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, byl zvolen na další čtyřleté funkční období předsedou Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu ČLS JEP. Panu profesorovi Vladimíru Paličkovi k opětovnému zvolení do významné funkce gratulujeme.

ČLENOVÉ NAŠÍ FAKULTY VE VÝBORU ČESKÉ ANATOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Do nově ustanoveného výboru České anatomické společnosti byli zvoleni i dva členové naší fakulty. **Doc. MUDr. Jaroslav Mokřý, Ph.D.**, přednosta Ústavu histologie a embryologie, byl zvolen do funkce 1. místopředsedy a **MUDr. Dáša Slížová, CSc.**, odborná asistentka Ústavu anatomie, do funkce 1. revizora. Paní doktorce Dáše Slížové a panu docentu Jaroslavu Mokřému srdečně blahopřejeme.

MUDR. JAN ČÁP ČLEMEM VÝBORU ODBORNÉ SPOLEČNOSTI

MUDr. Jan Čáp, CSc., odborný asistent II. interní kliniky Lékařské fakulty UK a Fakultní nemocnice v Hradci Králové, byl zvolen členem výboru České endokrinologické společnosti ČLS JEP. Panu doktoru Janu Čápovi srdečně blahopřejeme.

MUDR. KAREL ETLER JMENOVÁN DOCENTEM

Podle § 72 odst. 11 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách jmenoval rektor Univerzity Karlovy v Praze s účinností od 1. března 2002 **MUDr. Karla Etlera, CSc.**, odborného asistenta Kliniky nemocí kožních a pohlavních Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové docentem v oboru dermatovenerologie.

Panu docentu Karlu Ettlerovi upřímně blahopřejeme a přejeme mu mnoho dalších úspěchů ve vědecké, pedagogické a lékařské práci i v osobním životě.

VĚDECKÁ HODNOST UDĚLENA MUDR. JANU KVASNIČKOVI

Po úspěšné obhajobě kandidátské disertační práce udělila dle § 35 odst. 2 vyhlášky České komise pro vědecké hodnosti č. 64/1977 Sb. Vědecká rada Univerzity Karlovy, 1. lékařská fakulta, dne 27. 11. 2001 MUDr. Janu Kvasničkovi, lékaři Porodnické a gynekologické kliniky, titul kandidáta věd (CSc.). Panu doktoru Janu Kvasničkovi srdečně blahopřejeme.

O individualismu se dnes hodně hovoří, a to nejen v souvislosti s programy liberálních politických stran, prosazujících svobodu jedince v hospodářském a politickém životě i v dalších jeho čin-

INDIVIDUALISMUS

nostech. Individualismus je často připomínán i jako negativní jev moderní doby. V tomto druhém případě je ale někdy pojem „individualismus“ nepatřičně vnímán i jako synonymum „egoismu“, či, jak připomíná M. Petrussek, ne zcela oprávněně asociován s elitářismem.

Přednětem politologických a sociologických úvah se individualismus stal již v 19. století (J. S. Mill), pozornost mu byla věnována i po celé 20. století (É. Durkheim, G. Simmel, T. Parsons, F. A. v. Hayek a další). Individualismus byl chápán často velmi rozdílně: např. jako negativní důsledek anonymizace člověka v moderní společnosti, ale i jako žádoucí protiklad egalitarismu či socialismu. Hlubší rozbor přinesl v pol. 20. stol. D. Riesman, jenž v individualismu spatřoval reakci na život v moderní společnosti. Obdobně to vidí i M. Petříček (Majestát zákona, 2000), když připomíná Riesmanovu knihu „The Lonely Crowd“, popisující u dominantních jedinců posun od řízení vlastního chování podle tradičních společenských norem k řízení podle aktuálně platných standardů. Posun od chování řízeného tradicí k „zevnitř řízenému“ chování je důsledkem toho, že v dnešní rychle se rozvíjející a měnící společnosti nelze všechny nové situace řešit podle stávajícího kodexu pravidel, takže chování „podle vlastní úvahy“ se stává nezbytným.

„Zevnitř řízené“ chování jedince nemusí být vždy optimální a nemusí korelovat s očekáváním společnosti. Není proto divu, že postoj k individualismu je často ambivalentní. Pro příklad nemusíme chodit daleko, vzpomeňme jen na kdysi uzávní určení pracovního zaměření a tím i životní dráhy mladého lékaře jeho nadřízeným. Nalezneme je v anamnéze mnoha lékařských osobností, a je otázkou, zda dnešní nechuť mladých lidí k takovému podrobení se je prospěšná - ať už společnosti či jim samotným.

PhDr. Vladimír Panoušek

scan

Redakční rada: doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc., doc. PhDr. František Dohnal, CSc., MUDr. Ivan Drašner, Mgr. Martin Formánek, doc. MUDr. Herbert Hanuš, CSc., Ing. Rudolf Horák, prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc., Ing. Eva Kvapiřová, PhDr. Vladimír Panoušek, Jaroslava Pečenková, Mgr. Libuše Plášilová, prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., Miroslav Všečeka.

Redakce: Fakultní nemocnice, 500 05 Hradec Králové, tel. 049/5832222 (tel. ve FN 2222)